

Explanatory Memorandum of Recommendation CM/Rec(2019)11 of the Committee of Ministers to member States on Effective guardianship for unaccompanied and separated children in the context of migration

Exposé des motifs de la Recommandation CM/Rec(2019)11 du Comité des Ministres aux États membres sur un régime de tutelle efficace pour les enfants non accompagnés et les enfants séparés dans le contexte de la migration

Memorandumul explicativ la Recomandarea CM/Rec(2019)11 Comitetului de Miniștri către statele membre privind tutela efectivă a copiilor neînsoțiți și separați în contextul migrației

*Source - Council of Europe May 2022, original English and French versions
© Council of Europe October 2022, Romanian translation*

Text originated by the Council of Europe. This translation into a non-official language is published in the framework of the Council of Europe Action Plan for the Republic of Moldova, but under the sole responsibility of the translator(s) /publisher(s).

* * * * *

*Source - Conseil de l'Europe mai 2022, versions originales en anglais et français
© Conseil de l'Europe October 2022, traduction en roumain*

Le texte original provient du Conseil de l'Europe. Cette traduction en une langue non-officielle est publiée dans le cadre du Plan d'action du Conseil de l'Europe pour la République de Moldova, mais sous l'unique responsabilité du traducteur/éditeur.

A 1437-a reuniune, 15 iunie 2022

6 Coeziune socială

6.2 Comitetul Director pentru Drepturile Copilului (CDENF)

b. Memorandumul explicativ la Recomandarea CM/Rec(2019)11 Comitetului de Miniștri către statele membre privind tutela efectivă a copiilor neînsoțiți și separați în contextul migrației

Punct care va fi examinat de GR-SOC la reuniunea sa din 31 mai 2022

Memorandumul explicativ la Recomandarea CM/Rec(2019)11 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind tutela efectivă a copiilor neînsoțiți și separați în contextul migrației

De ce un nou instrument?

1. Copiii neînsoțiți și separați în contextul migrației sunt, în primul rând, copiii care au fost separați atât de părinți, cât și de alte rude și de orice alt adult care este responsabil cu îngrijirea lor.

Tocmai pentru că acești copii sunt lipsiți de îngrijirea părinților lor sau a altor adulți responsabili pentru ei, statele trebuie să intervină pentru a oferi protecție și asistență acestor copii. Primul pas către protejarea acestor copii este numirea sau desemnarea unui tutore care are responsabilitatea de a proteja interesul superior al copilului în cauză.²

2. Preambulul la Recomandare reamintește instrumentele juridice internaționale și europene, care oferă deja protecții și garanții specifice, cu toate acestea, copiii neînsoțiți și separați se confruntă cu obstacole suplimentare și factori de vulnerabilitate, care fac necesară asigurarea unor protecții și garanții specifice de drept, pentru a se asigura că drepturile lor sunt pe deplin respectate.³

3. Recomandarea și principiile sale directe și ghidurile de punere în aplicare vizează atât factorii de decizie, cât și și practicienii care lucrează pentru a asigura protecția, primirea, îngrijirea și bunăstarea copiilor neînsoțiți și separați, prin tutelă. Aceasta oferă îndrumări concrete pentru formularea legislației, planificarea politicilor publice și a măsurilor instituționale, asigurarea accesului acestor copii la justiție și la căi de atac eficiente, precum și pentru aspectele concrete de cooperare și coordonare între părțile interesate relevante, inclusiv la nivel internațional.

4. Prezenta Recomandare consolidează și completează cadrul juridic de protecții oferit acestor copii și oferă îndrumări statelor membre pentru a asigura punerea în aplicare efectivă. În plus, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a început deja să facă referire la Recomandare în hotărârile sale privind copiii neînsoțiți din cauzele referitoare la migrație.⁴

¹ Acest document a fost clasificat ca restricționat până la examinarea de către Comitetul de Miniștri.

² Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a acceptat că „...există în prezent un larg consens – inclusiv în dreptul internațional – cu privire la ideea potrivit căreia în toate deciziile referitoare la copii trebuie să prevaleze interesul superior al acestora” A se vedea jurisprudența CtEDO referitor la articolul 3, în cauza *Rahimi împotriva Greciei*, nr. 8687/08, § 108, din 5 aprilie 2011 și referitor la articolul 8, cauza *Neulinger și Shuruk împotriva Elveției* [CG], nr. 41615/07, § 135, 6 iulie 2010. A se vedea, de asemenea, articolul 3 din Convenția ONU din 1989 privind drepturile copilului, în special art. 3 § 1.

³ Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat faptul că copiii neînsoțiți sunt extrem de vulnerabili. În hotărârea din cauza *Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, nr. 13178/03, § 55, 12/10/2006, aceasta a motivat această concluzie după cum urmează:

„Poziția ... reclamantei a fost caracterizată de vârsta ei foarte fragedă, de faptul că era imigrantă ilegală pe un teritoriu străin și de faptul că nu era însoțită de familia ei de care se despărțise, astfel încât aceasta a fost efectiv lăsată singură. Aceasta a fost, astfel, într-o situație extrem de vulnerabilă.”

A se vedea, de asemenea, și Directiva privind condițiile de primire 2013/33/UE, art. 21 și Directiva privind returnarea 2008/115/CE, art. 3 (9).

⁴ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *Moustahi împotriva Franței*, nr. 9347/14, 25 iunie 2020, § 28.

Procesul de redactare

5. Prezenta Recomandare a fost elaborată de un grup de redactare format din experți ai Comitetului ad hoc al Consiliului Europei pentru Drepturile Copilului, în consultare cu organisme relevante ale Consiliului Europei și cu organizații internaționale interguvernamentale și neguvernamentale. Grupul de redactare format din experți s-a constituit dintr-un grup internațional și interdisciplinar de experți din statele membre ale Consiliului Europei. Acesta a fost adoptat prin consens de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 11 decembrie 2019, la cea de-a 1363-a reuniune a adjuncților miniștrilor care reprezintă statele membre ale Consiliului Europei.

Expunerea de motive

Preambul

6. Preambulul reamintește faptul că, de drepturile și protecțiile recunoscute prin instrumentele juridice internaționale și europene cheie, care susțin drepturile copilului, beneficiază, fără discriminare, copiii neînsoțiți și separați. Preambulul recunoaște că acești copii se confruntă cu obstacole suplimentare și riscuri suplimentare, care impun garanții și protecții suplimentare. Acest instrument își propune să ofere îndrumări statelor membre pentru a asigura punerea în aplicare a unor măsuri cuprinzătoare și adaptate copiilor, în vederea susținerii și protejării drepturilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație.

7. La punerea în aplicare a prezentei Recomandări, statele membre sunt libere să aplice standarde mai înalte sau măsuri mai favorabile de protecție pentru copiii neînsoțiți sau separați.

Recomandare

8. Recomandarea solicită statelor membre să ia o serie de măsuri practice pentru consolidarea și evaluarea cadrelor existente, inclusiv prin alocarea de resurse pentru punerea în aplicare și diseminarea Recomandării. Aceasta solicită, de asemenea, statelor membre să consolideze cooperarea între state, care este un element cheie pentru consolidarea continuității îngrijirii și protecției acordate acestor copii chiar și într-un context transfrontalier.

9. Recomandarea solicită, de asemenea, statelor membre să examineze, în cadrul Comitetului de Miniștri, punerea în aplicare a Recomandării la intervale de trei ani, să stabilească o platformă de experți la nivel paneuropean care să promoveze punerea în aplicare a acesteia și să acționeze ca un forum pentru schimburi de experiență și bune practici.

Anexa la Recomandare

10. Anexa la Recomandare oferă statelor membre îndrumări detaliate, amintind scopul și domeniul de aplicare al Recomandării (I), definițiile cheie (II), principiile directoare (III) și ghidurile de punere în aplicare (IV). Este de remarcat faptul că, în prezenta Recomandare, „copil” se referă la orice ființă umană care nu a împlinit vârsta de 18 ani, indiferent de definiția vârstei majoratului în temeiul legislației naționale și că definiția „tutore” include atât persoanele desemnate, cât și persoanele numite, cuprinzând diferite abordări ale tutelei instituite prin lege sau desemnate de către o instanță.

11. De asemenea, este de remarcat faptul că prezenta Recomandare se aplică tuturor copiilor aflați în migrație, lipsiți de îngrijirea părintească, indiferent dacă aceștia au plecat din țara lor de origine fără părinți sau alți adulți responsabili de îngrijirea lor sau dacă au fost separați de aceștia pe durata călătoriei lor.

12. Cele nouă principii directoare identificate în Recomandare subliniază ceea ce este necesar pentru un sistem de tutelă eficient (III), precum și pentru punerea în aplicare a sistemelor de tutelă în statele membre (IV). Această expunere de motive conține îndrumări practice suplimentare în legătură cu aceste nouă principii.

Principiul 1 - Protecția drepturilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație, prin tutelă.

13. Este un principiu bine stabilit faptul că statul trebuie să acorde protecție și asistență specială unui copil care este, temporar sau permanent, privat de mediul său familial sau căruia, în interesul său, nu i se poate permite să rămână în mediul respectiv.⁵ Curtea Europeană a Drepturilor Omului a concluzionat că lipsa asigurării îngrijirii copiilor neînsoțiți poate constitui un tratament inuman și degradant, contrar articolului 3 din CEDO.⁶ Ghidul ONU privind îngrijirea alternativă a copiilor prevede că niciun copil nu trebuie să fie, în niciun moment, fără sprijinul și protecția unui tutore sau altui adult responsabil recunoscut sau organism public competent.⁷ Comitetul de la Lanzarote a recunoscut, de asemenea, importanța numirii unui tutore pentru fiecare copil neînsoțit sau separat, care poate juca un rol crucial în construirea încrederii copilului și în dezvăluirea exploatarei sexuale și a abuzului sexual.⁸ În esență, tutela asigură faptul că fiecare copil lipsit de îngrijirea părintească are pe cineva care îl asistă și sprijină și care poate acționa în numele său, în cazul în care este necesar. Aceasta reprezintă o garanție vitală care ajută la asigurarea faptului că, în cazul în care copiii sunt în grija statului, aceștia pot accesa și își pot exercita toate drepturile ce le revin în temeiul Convenției ONU privind Drepturile Copilului și alte drepturi internaționale relevante⁹.

14. Copiii privați de mediul lor familial, care se află în afara țării lor de origine sau de rezidență obișnuită, au caracteristici, circumstanțe și nevoi specifice, care trebuie luate în considerare de către sistemele de tutelă. Acestea includ situații de vulnerabilitate deosebită în care se pot afla astfel de copii, inclusiv riscurile agravate de discriminare, neglijare, exploatare, abuz sexual, fizic sau psihologic, violență și trafic de ființe umane. Ca urmare a experiențelor lor, atât din timpul călătoriei lor către un stat, cât și dinaintea părăsirii țării de origine sau de rezidență obișnuită, acești copii pot suferi traume sau nevoi specifice de sănătate fizică sau mintală. Tutela efectivă va fi adaptată și va răspunde acestor necesități și circumstanțe specifice. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a indicat că statele membre au datoria pozitivă de a proteja copiii neînsoțiți chiar și atunci când aceștia nu se află sub controlul strict al autorităților¹⁰.

15. Diferențele de gen, culturale și lingvistice sunt, de asemenea, caracteristici specifice care trebuie să fie luate în considerare de sistemul de tutelă. În plus, tutela copiilor aflați în migrație va fi, de asemenea, preocupată de provocările specifice cu care se confruntă acești copii, cum ar fi procedurile de evaluare a vârstei, accesul la condiții corespunzătoare de primire, servicii de educație și sănătate, urmărirea și restabilirea legăturilor familiale, în cazul în care acest lucru este în interesul superior al copilului, procedurile de imigrare și protecție internațională, îngrijirea sănătății, eventuala deportare a acestora în țara de origine¹¹, protecția împotriva discriminării, precum și identificarea și punerea în aplicare a soluțiilor durabile. În plus, un sistem eficient de tutelă pentru copiii neînsoțiți și separați în migrație trebuie să fie ancorat în cooperarea și coordonarea cu alte servicii statutare, inclusiv: servicii pentru tineret, sociale, de aplicare a legii și de imigrare, cu care copilul trebuie să interacționeze pentru a-și asigura statutul de imigrare.

16. Ghidurile internaționale privind drepturile copiilor în migrație subliniază rolul important al tutorilor pentru a asigura faptul că drepturile acestora sunt respectate și efective.¹²

⁵ Articolul 20 din CDC a ONU, articolul 10 din Convenția CoE privind lupta împotriva traficului de ființe umane, articolul 31 din Convenția pentru protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale.

⁶ Jurisprudența CtEDO, cauza *Rahimi împotriva Greciei*, nr. 8687/08, 5 aprilie 2011. A se vedea, de asemenea, jurisprudența CtEDO, cauza *Abdullahi Elmi și Aweys Abubakar împotriva Maltei*, nr. 25794/13 și 28151/13, 22 noiembrie 2016 și jurisprudența CtEDO, cauza *Moustahi împotriva Franței*, nr. 9347/14, 25 iunie 2020 §§ 65-67.

⁷ În conformitate cu articolul 19 din Ghidul ONU pentru îngrijirea alternativă a copiilor.

⁸ Raportul special al Comitetului de la Lanzarote privind *Protecția copiilor afectați de criza refugiaților împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale*, adoptat la 3 martie 2017, disponibil la: <https://rm.coe.int/special-report-protecting-children-affected-by-the-refugee-crisis-from/16807912a5>

⁹ A se vedea Agenția pentru Drepturi Fundamentale, „Tutela pentru copiii lipsiți de îngrijirea părintească: manual pentru consolidarea sistemelor de tutelă pentru a răspunde nevoilor specifice ale copiilor victime ale traficului, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, (2014a), p. 31.

¹⁰ Jurisprudența CtEDO, cauza *Rahimi împotriva Greciei*, menționată mai sus, §§ 87-94. A se vedea, de asemenea, și cauza *V.M. și alții împotriva Belgiei*, [CG], nr. 60125/11, hotărâre de radiere, 17.11.2016.

¹¹ Jurisprudența CtEDO, cauza *Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, menționate mai sus, §§ 66-69.

¹² Comentariul General 6 (2005) al Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului privind tratamentul copiilor neînsoțiți și separați în afara țării lor de origine și Comentariile Generale comune 22(2017) privind principiile generale privind drepturile omului ale copiilor, în contextul migrației internaționale și 23 (2017) privind obligațiile statului cu privire la drepturile omului ale copiilor în contextul migrației internaționale în țările de origine, tranzit, destinație și returnarea.

17. Deși tutela efectivă este de cea mai mare importanță pentru copiii aflați în migrație, aceasta aduce beneficii statului în diverse modalități juridice, practice și economice. În mod special, sprijinul și reprezentarea independentă oferite de un tutore permit statului să se angajeze cu copilul pe tot parcursul procedurilor administrative și judiciare complexe și sensibile prin care copilul trebuie să navigheze pentru a găsi o soluție durabilă. Tutela efectivă poate promova, de asemenea, proceduri mai bine informate și o mai bună implementare a deciziilor, având în vedere că este posibil ca copiii să fie mai implicați în proces datorită sprijinului tutorelui lor¹³. Un tutore poate, de asemenea, oferi copilului un interlocutor cu familia sau cu alți actori din țara de origine, fapt ce poate avea o importanță considerabilă, în special atunci când acțiunile copilului sunt influențate de membrii familiei. În cazul în care copilul este implicat într-o serie de proceduri diferite, tutela efectivă poate asigura menținerea unei abordări holistice pe parcursul diferitelor proceduri. În plus, în cazul în care un tutore acționează ca o persoană de referință pentru copil și serviciile implicate în viața acestuia, tutela are potențialul de a contribui la o mai bună coordonare și integrare a furnizării globale a serviciilor. În consecință, aceasta este atât o responsabilitate, cât și un beneficiu pentru ca un stat să asigure instituirea unei tutele eficiente pentru copiii neînsoțiți și separați aflați în migrație.

18. În prezent, în statele membre, există în vigoare o diversitate de modele de tutelă, variind de la sisteme distincte de tutelă pentru copiii aflați în migrație, până la aplicarea dispozițiilor generale de tutelă pentru toți copiii dintr-un stat, inclusiv copiii aflați în migrație, până la jurisdicțiile în care sunt numiți lucrători sociali specializați pentru a-și îndeplini sarcinile de tip tutelă, la state în care numai anumiți copii aflați în migrație pot avea acces la tutori (de ex., cei care solicită protecție internațională) și țări în care tutela nu este disponibilă copiilor aflați în migrație, situația acestora fiind abordată, în mare parte, mai degrabă de către asistenții maternali¹⁴, asistenții sociali, personalul centrului de îngrijire și oficialii de imigrare.

19. Absența unui tutore crește riscul unor încălcări grave ale drepturilor copilului, astfel cum a fost recunoscut de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.¹⁵ De asemenea, aplicarea unui sistem general de tutelă copiilor aflați în migrație prezintă provocări specifice, de exemplu, atunci când tutorii nu au cunoștințe de specialitate cu privire la riscurile specifice cu care se confruntă acești copii, cum ar fi riscul crescut de a fi victimă a exploatarei sexuale sau a traficului de ființe umane. În schimb, în cazul în care un sistem de tutelă se concentrează pe situația copiilor aflați în migrație sau are caracteristici specifice pentru a se adresa acestor copii, experiența sugerează că tutela va fi mai eficientă. De exemplu, sistemele danez, olandez și belgian au sisteme de tutelă specifice pentru copiii aflați în migrație, care oferă o formare specializată și sprijin pentru tutori (cum ar fi accesul la interpreți, mediatori culturali și avocați). Sistemul suedez de tutelă urmărește să atenueze anumite riscuri, cum ar fi riscul crescut ca copiii aflați în migrație să dispară din îngrijire, prin menținerea tutelei atunci când lipsesc informațiile. În Irlanda, o Echipă de asistență socială dedicată copiilor separați care solicită protecție internațională își asumă responsabilitatea pentru copiii neînsoțiți care vin în Irlanda.

20. Resurse: Statele pot recurge la resursele identificate în Preambulul Recomandării atunci când stabilesc un sistem de tutelă eficient pentru copiii aflați în migrație.

Principiul 2 - Cadre și măsuri privind tutela.

21. Statele trebuie să aibă în vigoare cadre și măsuri care să definească, în mod clar, modul în care este instituită și funcționează tutela copiilor aflați în migrație. Existența unui cadru în vigoare va evita riscurile asociate aranjamentelor de tutelă ad-hoc sau informale.

22. Cadrele și măsurile de tutelă vor fi modelate de modul în care sunt organizate responsabilitățile statului cu privire la acești copii, în mod special, de modurile în care tutorele coordonează și cooperează cu alte servicii pentru îndeplinirea drepturilor copilului.

23. Statele au o serie de responsabilități față de copiii neînsoțiți și separați, inclusiv identificarea, îngrijirea și aranjamentele de custodie, evaluarea nevoilor individuale, accesul la servicii, restabilirea legăturilor familiale atunci când acest lucru este în interesul superior al acestora și determinarea statutului. Statele au în vigoare diferite aranjamente pe care le consideră cele mai adecvate, având în vedere contextul și circumstanțele lor naționale. În general, la îndeplinirea acestor responsabilități contribuie multe servicii diferite. Cadrele și măsurile privind tutela trebuie să abordeze rolul, activitățile și competențele tutorelui în exercitarea funcțiilor sale. În practică, toate serviciile implicate în legătură cu copilul trebuie să înțeleagă modul în care tutela funcționează și interacționează cu munca lor. În mod ideal, aceste cadre și măsuri vor avea o bază legală pentru a evita întârzierile sau lipsa de certitudine atunci când serviciile sunt

¹³ A se vedea cu privire la sprijinul acordat de tutori sau asistenți sociali în procedurile judiciare referitoare la copii, jurisprudența CtEDO, cauza *V. împotriva Regatului Unit*, nr. 24888/94, § 87.

¹⁴ Jurisprudența CtEDO, cauza *Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, menționate mai sus, §§ 57 și 83.

¹⁵ Id. A se vedea, de asemenea, cauza *Rahimi împotriva Greciei* (ca mai sus). A se vedea, de asemenea, setul de norme elaborat în martie 2017 de Comitetul împotriva Torturii al Consiliului European cu privire la detenția migranților în situație neregulamentară (CPT/Inf(2017)3).

necesare pentru a negocia rolul tutorilor și relația acestora cu alte servicii și întârzierile asociate cu lipsa de claritate și certitudine (a se vedea Principiul 8 pentru îndrumări suplimentare privind cooperarea).

24. Astfel de cadre și măsuri trebuie, de asemenea, concepute pentru a ține seama de situația din fiecare stat, inclusiv de numărul de copii neînsoțiți și separați prezenți. De asemenea, trebuie să existe mecanisme în vigoare, care să răspundă necesităților dinamice și fluctuante ale unui sistem de tutelă, în ceea ce privește numărul și situația copiilor care sosesc, precum și natura oricăror sosiri, inclusiv sosirile în masă temporare sau de urgență sau șederile mai prelungite. (Consultați Principiul 6 pentru îndrumări suplimentare privind colectarea datelor și colectarea dovezilor)

25. Statele membre au libertatea de a selecta tipurile de măsuri (juridice, politice, de reglementare sau administrative) care vor identifica și defini elementele necesare de tutelă pentru copiii aflați în migrație¹⁶. Statele membre sunt încurajate să se asigure că există un cadru cuprinzător care să acopere elementele esențiale ale sistemului de tutelă. Principiile prevăd ca acestea să includă cel puțin:

a. Standardele, cerințele și calificările profesionale

26. Cadrele naționale vor trebui să identifice și să ofere claritate cu privire la standardele profesionale, cerințele și calificările aplicabile tutorilor în lumina structurii de tutelă din fiecare stat. Indiferent de statutul unui tutore la nivel național (profesionist, voluntar, cu funcții delegate sau alt statut), toți tutorii dintr-un stat membru trebuie să facă obiectul aceluiași standarde, cerințe și calificări minime, acest lucru nu împiedică, de exemplu, ca tutorii profesioniști, să finalizeze calificări profesionale suplimentare, care nu sunt necesare în cazul tutorilor voluntari. Este important să fie stabilite aceste standarde minime, pentru a se asigura faptul că fiecare tutore (indiferent de statutul său în temeiul legislației naționale) își înțelege rolul și responsabilitățile și aderă la principiile de salvagardare, în exercitarea funcțiilor ce îi revin. Aceasta poate lua forma unei pregătiri minime pentru calificarea ca tutore, înainte de a-și prelua funcțiile (a se vedea Principiul 7 privind formarea).

b. Procedurile de triere, verificare atentă, recrutare și numire a tutorilor

27. Cadrele trebuie să ofere claritate cu privire la procedura exactă de triere sau de verificare atentă aplicabilă tutorilor, precum și intervalele de timp în care aceasta trebuie efectuată și frecvența cu care orice triere repetată trebuie realizată. Cadrul va trebui să identifice autoritatea responsabilă cu recrutarea și supravegherea tutorilor, precum și procedura de numire. Aceste proceduri trebuie să ofere claritate tutorilor și copiilor cu privire la circumstanțele în care un tutore poate fi înlăturat sau schimbat.

28. Punctul de plecare pentru asigurarea unei tutele adecvate este asigurarea faptului că tutorii sunt persoane adecvate pentru a lucra cu copiii și, în mod special, cu copiii vulnerabili. Acest lucru poate fi realizat prin asigurarea unei proceduri de recrutare transparente, inclusiv trierea sau verificarea atentă obligatorie, în etapa inițială de recrutare și, apoi, actualizarea periodică pe parcursul exercitării funcțiilor lor (fiecare stat poate decide intervalul corespunzător între fiecare actualizare a trierii).

29. Rolul tutorelui înseamnă că acesta va avea acces la copil și competența de a lua decizii cu privire la creșterea și educarea acestuia. În consecință, este esențial ca acei candidați cu orice antecedente de violență, neglijență, abuz fizic, psihologic, emoțional sau sexual, orice istoric de conduită necinstită sau frauduloasă, să fie excluși a acționa în calitate de tutore. Acest lucru se poate realiza, de exemplu, prin verificări obligatorii ale cazierelor judiciare/registrelor infractorilor sexuali (dacă este cazul), prin solicitarea de referințe de la angajatorii anteriori și prin obligarea potențialilor tutori să dea o declarație în sensul că sunt persoane potrivite pentru a deveni tutori și nu au antecedente adverse care să îi împiedice să lucreze cu copiii.¹⁷ Odată ce un tutore a fost recrutat în cadrul serviciului de tutelă, statele trebuie să prevadă o procedură de numire transparentă în funcție de contextul național (de exemplu, diferite state prevăd numirea de către diferite organisme, inclusiv de către serviciul de tutelă, parchet sau o instanță de judecată). În cazul în care un stat are un sistem de numire a unui tutore ad-hoc, trebuie să se adopte prevederi pentru a se asigura efectuarea unei numiri pe termen lung, fără nicio întârziere.

c. Îndatoririle, drepturile și responsabilitățile tutorilor, precum și măsurile de sprijin

30. În interesul securității juridice, îndatoririle, drepturile și responsabilitățile tutorilor, astfel cum sunt specificate în continuare în principiul 4, trebuie să fie stabilite, în mod clar, în cadrele naționale. Având în

¹⁶ Totuși, această putere de apreciere va fi exercitată în conformitate cu principiile Convenției și nu va fi arbitrară. A se vedea jurisprudența CtEDO, *cauza Hokkanen împotriva Finlandei*, hotărârea din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 299-A, p. 20, § 55.

¹⁷ A se vedea, de asemenea, articolul 5 din Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale și recomandările 18 și 19 din Raportul special al Comitetului de la Lanzarote pentru protecția copiilor afectați de criza refugiaților, împotriva exploatării și abuzului sexual.

vedere gama largă de îndatoriri și responsabilități, în cadrele naționale trebuie, de asemenea, să fie stabilite măsurile de sprijin disponibile tutorilor.

31. Rolul tutorelui va varia în funcție de sistemele naționale. Ca nivel minim, tutorele va juca un rol central în a ajuta copilul să înțeleagă procesele și procedurile care îl afectează și drepturile sale în statul gazdă. Tutorele va trebui să ajute copilul să înțeleagă ce poate și ce nu poate face tutorele și ce trebuie să facă copilul, dacă nu este de acord cu o decizie luată de tutore. Rolul tutorelui include, de asemenea, facilitarea participării copilului la diferitele proceduri care îl afectează, inclusiv oferindu-i orice oportunitate de a-și exprima nevoile și grijile într-un cadru deschis și neconflictual, permițând luarea în considerare a opiniilor copilului și acordarea ponderii cuvenite (pentru mai multe specificații privind participarea copiilor, a se vedea pct. e. de mai jos). Întrucât tutorele va fi, de obicei, adultul responsabil pentru luarea deciziilor cu privire la educația și îngrijirea medicală a copilului, cadrele trebuie să includă îndrumări cu privire la datoria tutorelui de a ține cont de opiniile copilului în propria luare a deciziilor. Pentru a asigura proceduri echitabile și protecție împotriva luării arbitrare a deciziilor, statele membre pot lua în considerare furnizarea de instrumente sau protocoale tutorilor, care să îi sprijine în procesul de luare a deciziilor, în exercitarea gamei largi de îndatoriri și responsabilități.

care le revin.

d. Cerințele de formare

32. Cadrele trebuie să definească atât cerințele de formare inițială, cât și continuă pentru tutori. Cerințele de formare pot varia în funcție de contextul național. Tutorii trebuie să beneficieze de formare cu privire la propriul lor rol și responsabilități, sistemul de protecție a copilului, protejarea copiilor și a tinerilor vulnerabili, principiile de bază ale procedurilor care afectează copilul, cum să lucreze cu copiii din medii culturale diferite, a căror limbă maternă nu este limba oficială a statului gazdă și drepturile copilului de a avea acces la consiliere juridică independentă. Ar fi recomandabil ca serviciile de tutelă să ofere tutorilor o formare periodică de dezvoltare profesională, pentru a se asigura că practicile acestora sunt actualizate cu cadrele legislative și de reglementare în continuă evoluție, care afectează copiii și, în special, copiii neînsoțiți și separați.

e. Proceduri pentru a asigura faptul că opiniile copiilor sunt exprimate, luate în considerare și li se acordă importanța cuvenită, în fiecare etapă a procedurilor relevante

33. Statele pot lua în considerare oferirea de ghiduri sau liste de verificare tutorilor, pentru a facilita rolul tutorelui în ceea ce privește împuternicirea copilului în a-și exprima opiniile, în toate procedurile care îl afectează. Acestea trebuie să fie incluse în cadre sau măsuri naționale și să cuprindă o gamă largă de proceduri, de la desemnarea locurilor de cazare și educație, la decizii cu privire la alegerea religiei, limbii și educației culturale. Tutorele trebuie, de asemenea, să împuternicească copilul să își exprime părerile referitoare la statutul său de imigrare, de exemplu, în unele state membre, este obișnuit ca copiii să nu solicite azil în sine, deoarece aceștia vor avea dreptul la cetățenie când vor împlini vârsta de 18 ani. Cu toate acestea, copilului trebuie să i se ofere informații într-o manieră prietenoasă copilului și să aibă posibilitatea de a-și exprima opiniile cu privire la astfel de decizii¹⁸ (a se vedea în continuare alineatul 66).

34. În multe state membre, consimțământul copilului nu este necesar înainte de a face o sesizare obligatorie a autorităților de protecție a copilului. În unele situații, consimțământul copilului nu este necesar înainte de a fi întreprinse acțiuni în numele său, de exemplu referirea unor potențiale victime ale traficului de ființe umane către mecanismul național de sesizare. Cu toate acestea, opiniile copilului trebuie solicitate și copilului trebuie să i se ofere o explicație, într-o manieră prietenoasă copilului, cu privire la motivul pentru care a fost efectuată o anumită sesizare sau luată o anumită decizie, fără consimțământul său. Acest lucru va fi, de asemenea, foarte important în contextul acordării de îngrijiri medicale copiilor. De exemplu, în Franța, obținerea consimțământului unui copil, în acest context, este o obligație legală. Tutorele trebuie să aibă în vedere să discute în continuare copilul, pentru a-l ajuta să înțeleagă modul în care opiniile lui au fost luate în considerare de către decident și orice motive pentru care decidentul a ajuns la o anumită decizie cu privire la copil.¹⁹

f. Mecanismele individuale de plângere disponibile pentru copii și procedurile aferente

35. Cadrele naționale trebuie să prevadă mecanisme de plângere pentru a susține dreptul copilului la o cale de atac efectivă în ceea ce privește tutela. Acestea trebuie să ofere căi de atac pentru întârzierile

¹⁸ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *Kutzner împotriva Germaniei*, nr. 46544/99, § 77, 26.02.2002, cauza *Saviny împotriva Ucrainei*, nr. 39948/06, 18.12.2008.

¹⁹ Îndrumări extinse privind dreptul copilului de a fi audiat sunt disponibile în Comentariul General nr. 12 (2009) al Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului privind dreptul copilului de a fi audiat; a se vedea, de asemenea, ghidul Comitetului de Miniștri privind justiția în interesul copiilor:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804b2cf3>

nejustificate în numirea sau desemnarea unui tutore, plângerile cu privire la exercitarea responsabilităților tutorelui sau o decizie de încetare a unei măsuri de tutelă. Principiul 5 oferă detalii privind standardele minime aplicabile unor astfel de mecanisme de reclamație²⁰.

g. Mecanismele și procesele de cooperare și coordonare interagenții și multidisciplinare la nivel național și internațional

36. Este recunoscut faptul că copiii neînsoțiți și separați vor trebui să coopereze cu o varietate de profesioniști pe parcursul unei anumite proceduri. Este imperativ ca aceste cadre să prevadă cooperarea între diferiții profesioniști competenți, inclusiv cooperarea transfrontalieră, acolo unde este cazul, pentru a asigura o abordare holistică, centrată pe copil. Aceasta poate include prevederi de cooperare sau coordonare între tutori, autoritățile educaționale, serviciile sociale, profesioniștii medicali, profesioniștii din domeniul juridic și autoritățile judiciare. Astfel de cadre trebuie să ofere claritate cu privire la mijloacele pentru această cooperare (fie prin reuniuni periodice, schimburi scrise sau altă formă de cooperare) și frecvența. Poate fi necesar să se prevadă ca frecvența schimburilor de cooperare să varieze în funcție de nevoile și profilul de risc al copilului. De exemplu, un copil care prezintă nevoi complexe multiple poate necesita un nivel mai ridicat de cooperare între profesioniști decât un copil cu profil de risc relativ scăzut. Cadrele trebuie, de asemenea, să clarifice mijloacele de coordonare la nivel internațional cu alte autorități de tutelă și organisme de monitorizare relevante. Principiile 8 și 9 oferă îndrumări cu privire la conținutul și mijloacele unei astfel de cooperări și coordonări.

h. Cerințe de confidențialitate și protecție a datelor

37. Cadrele trebuie să identifice o obligație legală de a proteja datele cu caracter personal ale copilului, inclusiv prin identificarea unor standarde de confidențialitate și a circumstanțelor în care informațiile confidențiale referitoare la copil pot fi dezvăluite sau partajate între servicii și furnizarea de informații într-un mod prietenos copiilor. Cadrele trebuie să stabilească circumstanțele în care un tutore poate partaja informații sau date confidențiale cu privire la copil, fără consimțământul copilului, de exemplu atunci când există îngrijorări că copilul este sau a fost victima traficului de ființe umane sau a altor forme de exploatare și este necesar să fie sesizat mecanismul național de sesizare. Un alt exemplu ar putea fi o situație în care un copil dezvăluie informații referitoare la exploatarea sau abuzul sexual și este necesară sesizarea altor servicii de sprijin.

i. Monitorizarea, supravegherea și controlul tutorelui de către autoritatea tutelară

38. Cadrele naționale trebuie să includă trei niveluri diferite de monitorizare: (i) tutorii, (ii) sistemul de tutelă și (iii) regimul de tutelă pentru copii.

39. Cadrele naționale trebuie să identifice mecanismele și competențele autorităților de tutelă de a monitoriza, supraveghea și controla tutorele, de la numirea sau desemnarea acestuia, pe tot parcursul exercitării funcțiilor sale (astfel cum este descris în Principiul 4) și condițiile care conduc la încetarea măsurii tutelii. Cadrele trebuie să prevadă, de asemenea, supravegherea dezvoltării și formării profesionale continue a tutorilor, fie prin furnizarea directă de formare continuă, fie prin reglementarea formării certificate de către furnizori externi (a se vedea Principiul 7 pentru mai multe detalii privind formarea). În Germania, Serviciul de Asistență pentru Tineret asigură supraveghere juridică și tehnică tutorilor.

j. Monitorizarea regimului de tutelă pentru copii, inclusiv monitorizarea de către o autoritate independentă²¹

40. Cadrele naționale trebuie să identifice, de asemenea, o autoritate independentă responsabilă de monitorizarea generală a sistemului de tutelă, precum și de monitorizarea regimului de tutelă pentru copii. Aceste funcții pot fi desemnate Ombudsmanului Copiilor sau altei autorități independente corespunzătoare. Procedurile pentru formularea unei cereri către autoritatea independentă, trebuie, de asemenea, stabilite, inclusiv orice cerințe privind termenele aplicabile mecanismelor de monitorizare.

Principiul 3 – Numirea sau desemnarea tutorilor fără întârzieri nejustificate.

41. Tuturor copiilor neînsoțiți și separați aflați în migrație în afara țării lor de naționalitate sau de rezidență obișnuită, dacă sunt apatrizi, trebuie să le fie numit un tutore, indiferent de statutul lor de

²⁰ A se vedea, *mutatis mutandis*, pe această problemă, cauza *Scozzari și Giunta împotriva Italiei*, [CG], nr. 39221/98 și 41963/98, 13.07.2000, cauza *MD și alții împotriva Maltei*, nr. 64791/10, 17.07.2012, în mod special § 55. A se vedea, de asemenea, cauza *R. împotriva Finlandei*, nr. 34141/96, 30.05.2006, cauza *T. împotriva Republicii Cehe*, nr. 19315/11, 17.07.2014.

²¹ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *MD și alții împotriva Maltei*, 64791/10, 17.07.2012, în special §§ 55. În respectiva cauză, Curtea a constatat o încălcare a articolului 6 § 1 din CEDO din cauza lipsei accesului la un tribunal independent. Merită citată Curtea atunci când spune că în problemele referitoare la copii „[e]ste exact rolul tribunalului să supravegheze acțiunile administrative, în orice domeniu, și să garanteze lipsa arbitrarului”.

rezidentă și indiferent de motivele pentru care se află în afara țării lor de origine. Aceasta este o cerință fundamentală a principiului nediscriminării consacrat în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.²² Aceasta implică tratarea copiilor, în primul rând, ca și copii, indiferent de statutul lor de imigrare.²³ Un tutore are același rol general pentru toți copiii neînsoțiți, de a oferi asistență și sprijin, inclusiv în identificarea și punere în aplicare a soluțiilor durabile. De exemplu, pentru copiii care nu sunt recunoscuți ca refugiați, asistența unui tutore poate fi vitală pentru luarea unei decizii adecvate privind transferul îngrijirii și custodiei copilului către membrii familiei sau autoritățile din țările de origine sau din alte țări. Orice astfel de transfer trebuie să țină cont de interesul superior al copilului (a se vedea Principiul 9 de mai jos, pentru îndrumări suplimentare).

42. Absența unui tutore, de exemplu în cazul unui copil care a fost traficat sau care este expus riscului de trafic, expune copilul unui risc considerabil de rețrafiere. În consecință, statele membre trebuie să modifice orice prevederi naționale, care fac numirea unui tutore dependentă de participarea copilului la o anumită procedură, de exemplu, o cerere de protecție internațională. Este o cerință a Convenției privind lupta împotriva traficului de ființe umane ca „*de îndată ce un copil neînsoțit este identificat drept victimă, fiecare parte trebuie să asigure reprezentarea copilului de către un tutore legal*”.²⁴

43. Numirea unui tutore fără întârzieri nejustificate înseamnă că, din momentul în care copilul este descoperit pentru prima dată și identificat ca fiind un copil neînsoțit sau separat, trebuie desemnat un tutore. Furnizarea de informații, sprijin și asistență copilului, din stadiul incipient, este o măsură de protecție vitală pentru a-i susține drepturile și pentru a pune capăt oricărei încălcări a drepturilor acestuia. Numirea promptă a unui tutore este primul pas către protecția holistică a copilului împotriva riscurilor precum dispariția din îngrijire, călătoriile ulterioare facilitate de contrabandiști sau posibilitatea de a deveni victima traficului de ființe umane.

44. Numirea unui tutore promovează, de asemenea, inițierea, în timp util, a unei evaluări a nevoilor individuale, asigurarea unor aranjamente adecvate de primire și îngrijire și aplicarea oricăror proceduri necesare de determinare a statutului. În principiu, nicio decizie care afectează copilul nu trebuie luată înainte de numirea unui tutore, cu excepția măsurilor necesare pentru a asigura siguranța și nevoile imediate ale copilului. Principiile 6 și 7 oferă îndrumări cu privire la aranjamentele practice necesare pentru a asigura recrutarea și furnizarea de sprijin adecvat necesar pentru ca tutorele să își poată exercita funcțiile.

45. Tutela trebuie să dureze până când responsabilitatea pentru copil este transferată unui alt tutore corespunzător, responsabilitatea părintească este restabilită sau până când copilul împlinește vârsta majoratului. Statele membre sunt încurajate să ia în considerare extinderea tutelei pentru perioade de tranziție, după ce un copil împlinește vârsta de 18 ani, pentru a asigura îngrijirea și sprijinul continuu. Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei solicită statelor membre să mențină măsurile de tutelă după vârsta de 18 ani, după caz, pentru a spori tranziția sigură a copilului la maturitate.²⁵ O astfel de îngrijire și sprijin pot fi realizate și prin alte mijloace, prin practici precum prevederile germane ale Codului pentru bunăstarea tinerilor, care oferă consiliere și sprijin tinerilor după împlinirea vârstei de 18 ani sau, în Irlanda, Legea privind îngrijirea copilului din 1991, care oferă un ajutor similar cunoscut ca „asistență ulterioară”. În Franța, ajutorul și asistența pot continua să fie oferite și după vârsta de 18 ani printr-un „contact cu tânărul adult”.

46. În caz de dubiu cu privire la minoratul unei persoane, trebuie numit sau desemnat un tutore temporar pentru a informa și a asista persoana în legătură cu procedurile de evaluare a vârstei, în conformitate cu principiul prezumției de minorat²⁶. În Franța, tutorele ad-hoc este desemnat pentru a ajuta copilul într-o procedură specifică, cum ar fi o cerere de azil. În mai multe state membre, în cazul în care există dubii cu privire la vârsta unui copil, tutorele trebuie să își dea consimțământul sau permisiunea înainte de a fi efectuate evaluări ale vârstei care implică examinări medical²⁷e. Comitetul de la Lanzarote raportează faptul că acesta este cazul în Croația, Finlanda, Letonia și Polonia.²⁸ Germania are, de asemenea, și un regulament corespunzător.

²² Articolul 2 din Convenția ONU pentru Drepturile Copilului, articolul 14 și Protocolul 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, a se vedea, de asemenea, articolul 3 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane și articolul 2 din Convenția Consiliului Europei privind copiii împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale.

²³ Comentariul General nr. 6 (2005) al Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului privind tratamentul copiilor neînsoțiți și separați, în afara țării lor de origine.

²⁴ Articolul 10 alin. (4) din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane

²⁵ A se vedea, de asemenea, Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei 2354 (2020) Tutela efectivă pentru copiii migranți neînsoțiți și separați și raportul însoțitor Doc 15133 din 2 septembrie 2020.

²⁶ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *Abdullahi Elmi și Aweys Abubakar împotriva Maltei*, nr. 25794/13 și 28151/13, § 146, 22/11/2016.

²⁷ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *Yazgül Yilmaz împotriva Turciei*, nr. 36369/06, 1 februarie 2011.

²⁸ Tabelul E Raportul special al Comitetului de la Lanzarote privind protecția copiilor afectați de criza refugiaților împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale.

47. În cazul în care un tutore permanent nu poate fi numit fără întârziere, de exemplu, prin prisma unor circumstanțe excepționale, cum ar fi un număr mare de sosiri, statele trebuie să prevadă numirea unui tutore temporar.

48. În cazul în care o autoritate sau o instituție este desemnată ca tutore, o persoană individuală trebuie să fie desemnată copilului pentru a-și îndeplini sarcinile de tutore. De exemplu, în Germania, Oficiul pentru Bunăstarea Tinerilor este desemnat ca tutore, o persoană individuală fiind desemnată să îndeplinească sarcinile de tutelă. Pentru ca tutela să susțină, în mod efectiv, drepturile copilului, este important ca o persoană individuală să fie identificabilă pentru copil. În Irlanda, unde copilul este luat în grija *Tusla*, Agenția pentru Copii și Familie, care are un control similar asupra copilului ca și părintele lor, un asistent social specializat este numit pentru a îndeplini responsabilitățile pe care le-a dobândit *Tusla*.

49. În cazul unui copil separat, trebuie analizat dacă tutela trebuie atribuită membrului de familie adult care îl însoțește sau adultului sau îngrijitorului care nu face parte din familie. Acest lucru trebuie să aibă loc numai după ce o evaluare a interesului superior confirmă caracterul adecvat al unei astfel de persoane de acțiune în calitate de tutore al copilului, precum și absența oricărui istoric de violență și conflict de interese. Dacă un membru de familie adult care însoțește copilul sau adultul sau îngrijitorul care nu face parte din familie este considerat adecvat și este capabil și dispus să ofere îngrijire zilnică copilului și să protejeze bunăstarea copilului, dar nu este capabil să reprezinte interesul superior al copilului în toate sferile și la toate nivelurile vieții copilului, în mod adecvat, trebuie asigurate măsuri suplimentare (cum ar fi numirea unui consilier sau a unui reprezentant legal). Autoritățile trebuie să se asigure că primesc copilul singur, ca parte a evaluării nevoilor individuale și a evaluării interesului superior, înainte de a lua decizia dacă respectivul adult sau un tutore independent trebuie desemnat pentru copil. Astfel de interviuri trebuie efectuate de personal pregătit (inclusiv interpreți, după caz), într-o manieră adaptată copiilor, în special prin asigurarea disponibilității personalului de gen feminin pentru fete. Aceasta va fi ocazia de a asculta părerea copilului cu privire la adultul care îl însoțește și de a detecta orice risc de violență sau potențial conflict de interese între copil și adultul însoțitor. Există riscul ca adultul însoțitor să exercite o influență inadecvată asupra copilului, de exemplu traficanți care defilează ca membri de familie și intimidează și constrâng copiii să dea o anumită declarație. O evaluare individuală a interesului superior este, de asemenea, deosebit de importantă în scenarii complexe, cum ar fi căsătoriile cu copii, unde adultul însoțitor poate declara că este soțul/soția copilului. Evaluarea trebuie să ia în considerare riscurile inerente ale abuzului sexual și ale altor forme de violență de gen, cum ar fi mutilarea genitală feminină (MGF) sau căsătoria forțată, sau abuzul domestic, care decurge din dezechilibrul puterilor dintre copil și „soțul/soția” acestuia/acesteia. Un/o presupus/ă soț/soție nu trebuie să fie niciodată acceptat ca tutore al copilului. În această situație pot apărea conflicte de interese suplimentare în legătură cu dreptul copilului de a accesa servicii, inclusiv servicii de educație, sănătate și bunăstare. O atenție specifică trebuie acordată, de asemenea, genului nevoilor de tutelă ale fetelor însărcinate și ale copiilor care sunt părinți.

50. Copilul trebuie informat și consultat cu privire la procedura de numire a tutorelui. De asemenea, acesta trebuie să primească informații cu privire la dreptul său de a formula o plângere cu privire la un tutore sau de a solicita schimbarea tutorelui și circumstanțele în care își poate exercita acest drept. Esența rolului unui tutore este de a sprijini și de a ajuta copilul și de a acționa în interesul superior al copilului (Principiul 4 oferă îndrumări detaliate cu privire la rolurile și responsabilitățile unui tutore). În cazul în care copilul nu înțelege rolul tutorelui sau nu are încredere în tutore, acest lucru poate submina funcția în totalitate. În Belgia, serviciul de tutelă a efectuat un exercițiu de ascultare pentru a colecta feedback de la copii cu privire la modul în care sistemul de tutelă a îndeplinit nevoile acestora. În Norvegia și Finlanda, autoritățile oferă copiilor oportunități de a se asocia cu alți copii cu experiențe similare pentru a oferi sprijin pe lângă tutelă. Un număr de state membre au elaborat ghiduri și materiale informative pentru a ajuta copiii să se implice în tutelă.²⁹

51. Continuitatea și stabilitatea tutelei întăresc încrederea și implicarea copilului cu tutorele și invers. Circumstanțele în care poate apărea o schimbare a tutelei trebuie să fie clar prescise. Din acest motiv, copilul nu trebuie să fie transferat, în mod inutil, într-o altă parte a țării într-un mod care necesită noi aranjamente de tutelă, cu excepția cazului în care acest lucru este în interesul superior al copilului. De exemplu, în Grecia, un ONG oferă asistență și tutelă temporară copiilor neînsoțiți în timpul transferurilor de la punctul de sosire la centrele specializate pentru copii.

Principiul 4 - Responsabilitățile legale și sarcinile tutorilor.

52. Tutorelui i se încredințează o gamă largă de responsabilități pentru a îndeplini diverse sarcini în interesul superior al copilului pentru care a fost numit. Acestea includ informarea, asistarea și sprijinirea copilului, protejarea bunăstării și a interesului superior al acestuia, acționarea ca o legătură între copil și alți actori cu responsabilități pentru acesta și exercitarea capacității juridice pentru copil, dacă este necesar. Responsabilitățile tutorilor trebuie să fie diferențiate de responsabilitățile altor actori care sunt preocupați de

²⁹ Exemple de bune practici pot fi găsite în Manualul Consiliului Europei pentru profesioniștii din prima linie *Cum să transmitem informații adaptate copiilor aflați în migrație* (2019).

copil, în special: avocații și alți îngrijitori care sunt responsabili de nevoile de zi cu zi ale copilului. Responsabilitățile tutorelui sunt foarte diferite de cele ale consilierului juridic al copilului, care este responsabil de acordarea de consiliere și asistență juridică copilului în contextul procedurilor judiciare și administrative.

53. În diferite state membre, activitățile pe care le întreprind tutorii pot varia considerabil, în funcție de modul în care sunt structurate atât aranjamentele de tutelă, cât și cele de îngrijire. Aceștia vor fi influențați de aranjamentele specifice existente pentru un copil și de serviciile disponibile pentru acesta. Aranjamentele diferă considerabil de la o țară la alta și, de asemenea, pot diferi chiar la nivelul aceleiași țări. De exemplu, un copil poate fi plasat într-un centru de primire (cu o gamă largă de personal care răspunde nevoilor zilnice ale acestuia) sau într-o familie de plasament (unde familia de plasament satisface nevoile zilnice ale copilului) sau în aranjamente de viață independentă susținută (caz în care un tutore poate fi mai important în susținerea activităților zilnice ale copilului). În unele țări, tutorii sunt profesioniști remunerați, cu responsabilități extinse aferente nevoilor copilului, de exemplu, prin implicarea în deciziile zilnice privind aranjamentele de îngrijire, educația, sănătatea și procedurile de determinare a statutului (aceasta este situația în Olanda). În schimb, în multe țări, tutorii sunt, în primul rând, voluntari care sprijină și asistă copilul și pot fi consultați sau pot exercita mai degrabă control asupra aranjamentelor pentru copil, decât să le coordoneze (de exemplu, în Danemarca, Norvegia și Suedia). Belgia și Germania au modele hibride, atât cu tutorii profesioniști, cât și voluntari. Activitățile de zi cu zi pe care le întreprind tutorii vor fi, de asemenea, modelate de modul în care tutorii sunt gestionați și sprijiniți de o autoritate de tutelă (a se vedea în continuare Principiul 6). În mod similar, în Irlanda, sunt numiți asistenți sociali specialiști cu responsabilități privind elaborarea unui plan de îngrijire pentru copil și sprijinirea angajării cu o serie de servicii, precum și cu sistemul internațional de protecție/imigrare. Statele membre sunt încurajate să identifice cu atenție activitățile care trebuie întreprinse de către tutore în îndeplinirea responsabilităților ce îi revin.

54. În toate contextele și circumstanțele naționale, tutorii au sarcini comune pe care trebuie să fie autorizați și împuterniciți să le îndeplinească, inclusiv:

a. *Informarea, asistarea și sprijinirea copilului în procesele și deciziile care îl afectează*

55. Statele trebuie să se asigure că tutorii au responsabilitatea clară de a se asigura că copilul este informat și înțelege drepturile ce îi revin și că i se oferă toate oportunitățile de a-și exprima nevoile și grijele, într-un cadru deschis și neconflictual. Aceasta este o provocare pentru mulți copii, care trebuie abordată. Dacă unui copil nu i se furnizează informații adecvate, adaptate copiilor, într-un mod corespunzător și în timp util, există un risc semnificativ ca copilul să nu se poată implica în relația cu serviciile responsabile pentru el/ea sau să participe în mod semnificativ la proceduri³⁰. Tutorele trebuie să fie un interlocutor cheie pentru copil. Prin urmare, copilului trebuie, de asemenea, să i se ofere informații clare cu privire la tutelă și la rolul tutorelui, inclusiv dreptul său de a fi audiat și posibilitatea de a formula plângeri cu privire la tutore și de a solicita schimbarea tutorelui (a se vedea principiul 5 de mai jos).

56. Asistența și sprijinul oferite de tutore copilului cuprind o gamă largă de aspecte, în funcție de circumstanțele individuale ale copilului. Acestea includ eforturile de a atenua riscurile speciale cu care se confruntă copilul, protejarea bunăstării și dezvoltării acestuia, în general, îndrumarea tranziției acestuia la maturitate, oferirea de ajutor copilului pentru a participa la proceduri, inclusiv prin facilitarea accesului la consiliere juridică, asistență și reprezentare și, dacă este necesar, colaborarea cu consilierul juridic al copilului în procedurile administrative și judiciare. În statele membre în care acest lucru este prevăzut de lege, tutorele poate, de asemenea, completa capacitatea juridică limitată a copilului. De asemenea, tutorele va sprijini și asista la găsirea familiei, va gestiona activele și bunurile în numele copilului și va evalua dacă trebuie să existe în vigoare măsuri suplimentare de protecție.

57. Tutorele joacă un rol central în asigurarea coordonării cu alte servicii responsabile cu protecția copilului. Serviciul adecvat va varia în funcție de caracteristicile personale, nevoile individuale și circumstanțele copilului. În cazul în care copilul este sau a fost victima traficului de persoane sau a exploatarei, aceasta va include referirea către autoritatea națională responsabilă cu protecția victimelor traficului.³¹ În cazul în care copilul a fost victima violenței, abuzului sau neglijării, aceasta va include asigurarea faptului că informațiile relevante sunt transmise serviciilor de protecție a copilului, serviciilor medicale și, în anumite circumstanțe, furnizorilor de educație și poliției. În unele state membre, sunt convocate conferințe de evaluare a riscurilor cu mai multe agenții pentru a se asigura că toți actorii responsabili de bunăstarea copilului sunt informați și își coordonează activitățile în conformitate cu interesul superior al copilului (de exemplu, Conferința multi-agenții de evaluare a riscurilor din Regatul Unit) (a se vedea principiul 8 de mai jos).

³⁰ A se vedea în legătură cu participarea efectivă a minorilor la procedurile judiciare, jurisprudența CtEDO, cauza S.C. *împotriva Regatului Unit*, nr. 60958/00, §§ 28-29 și 34, 15/06/2004.

³¹ Articolul 29 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane,

b. Luarea de măsuri pentru protejarea interesului superior al copilului

58. Tutorii trebuie, de asemenea, să fie autorizați și împuterniciți să acționeze în interesul superior al copilului și să faciliteze participarea acestuia la procedurile relevante. Aceasta va presupune efectuarea unei evaluări a interesului superior, luarea de măsuri pentru a asigura că interesul superior al copilului este un aspect primordial în deciziile care îl privesc, inițierea procesului de numire a unui consilier juridic, în cazul în care aceasta nu este realizată din oficiu de către autorități și tragerea la răspundere a autorităților responsabile prin intervenția și contestarea deciziilor, în numele copilului, acolo unde este cazul³².

59. Comentariul General nr. 14 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului oferă îndrumări valoroase referitoare la modul în care trebuie evaluate drepturile copilului.

c. Asistența la identificarea și punerea în aplicare a unor procese specifice

60. În conformitate cu datoria tutorelui de a acționa în interesul superior al copilului și de a susține interesul superior al copilului în toate procedurile care îl afectează, este indispensabil ca tutorii să fie implicați în identificarea vulnerabilităților și nevoilor speciale ale copilului, inclusiv în evaluarea oricărui risc de dispariție a unui copil, pentru a se asigura că orice măsuri sau proceduri sunt în conformitate cu interesul superior și cu nevoile individuale ale copilului respectiv. Tutorele acționează pentru copil în contextul unei relații de încredere și trebuie să fie inclus în deciziile privind procedurile în care copilul se va implica, indiferent dacă acestea sunt o cerere de protecție internațională, sau de cetățenie sau de a se angaja în proceduri de regăsire a familiei, în vederea obținerii reîntregirii familiei sau orice altă procedură aplicabilă într-un stat membru. Tutorele va fi o garanție importantă pentru copilul care este supus unei evaluări a vârstei și trebuie să îl ajute pe copil să înțeleagă procedura și drepturile sale, în acest context. În cazul în care un copil dispăre, tutorii trebuie să fie implicați în continuare în eforturile de găsire a copilului dispărut. Statele membre trebuie să se asigure că tutorii au autoritatea și competențele de a ajuta la identificarea și punerea în aplicare a acestor procese, astfel încât drepturile copilului la protecție și asistență speciale să fie îndeplinite.

d. Construirea încrederii și păstrarea confidențialității

61. După cum s-a discutat la Principiul 2, cadrul de reglementare care guvernează tutela trebuie să ofere tutorelui autoritatea și independența necesare pentru a-și îndeplini atribuțiile, aceasta include formarea și asigurarea resurselor adecvate tutorilor, pentru a le permite să construiască o relație de încredere cu copilul. Tutela poate fi expusă riscului de a fi neglijată sau lipsită de resurse, mai ales în perioadele de presiune asupra sistemelor naționale.

62. Obligația de confidențialitate reprezintă un element cheie pentru construirea unei relații de încredere și pentru a facilita îndeplinirea responsabilităților tutorelui într-un mod care susține dreptul copilului la viața privată (a se vedea în continuare principiul 7 privind resursele). Aceasta poate fi o provocare a tutelei și depinde de mulți factori diferiți. Fără încredere și confidențialitate, copilul nu va dezvălui sau discuta circumstanțele sale cu tutorele, acesta fiind astfel în incapacitatea de a acționa în interesul său superior. Consolidarea încrederii copilului în tutorele său este esențială pentru a-i permite să dezvăluie ceea ce i se întâmplă, în special în cazul exploatării sexuale sau a abuzului sexual.³³ În consecință, statele membre sunt încurajate să pună în aplicare un set cuprinzător și riguros de măsuri, care au scopul specific de a promova încrederea și confidențialitatea. Acestea variază de la prevederi privind procese adecvate de verificare atentă și recrutare, formare, calificări și cerințe personale, volum de muncă și regularitatea contactelor personale și sistemele de gestionare a cazurilor, care acordă atenție stabilirii corespondenței între tutei și considerentele de gen și culturale.

63. Resursele utile pentru sistemele naționale includ Standardele de bază pentru tutorii copiilor separați în Europa, care includ indicatori pentru o relație pozitivă între tutore și copil (standardul de bază numărul 8).³⁴ Dreptul copilului la viață privată trebuie protejat prin lege. De asemenea, este util să existe un cod de conduită obligatoriu care să abordeze implicațiile principiului confidențialității și să ofere claritate tutorilor cu privire la circumstanțele în care este în interesul superior al copilului să dezvăluie anumite informații altor agenții și actori relevanți și împrejurările în care aceștia sunt obligați să facă o dezvăluire, de exemplu, în unele state membre, tutorele și alți actori sunt obligați prin lege să trimită copilul la autoritățile de specialitate, atunci când au motive să creadă că copilul a fost victima traficului de ființe umane, exploatării sau altei forme de violență.

³² A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *H.A. și alții împotriva Greciei*, nr. 19951/16, 28.02.2019, § 205, cauza *Rahimi împotriva Greciei* (Nr. 8687/08, §§ 108-110, 5.04.2011).

³³ Raportul special al Comitetului de la Lanzarote privind Protecția copiilor afectați de criza refugiaților împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, adoptat la 3 martie 2017, paginile 28-30 disponibil la: <https://rm.coe.int/special-report-protecting-children-affected-by-the-refugee-crisis-from/16807912a5>

³⁴ Publicat de Defence for Children International, disponibil la: <http://www.corestandardsforguardians.eu/>

e. *Rolul de a acționa ca o verigă de legătură între copil și autoritățile, agențiile și persoanele relevante*

64. Statele membre trebuie să pună în aplicare măsuri care să permită tutorilor să acționeze ca o punte și punct focal între copil și autoritățile, agențiile și persoanele relevante implicate în viața copilului. Principiul 7 abordează acest lucru în continuare. Ca punct focal pentru copil, tutorele poate asigura, astfel, că procesele distincte care implică copilul vor fi informat de o înțelegere generală a situației copilului. Asigurarea acestor legături poate îmbunătăți, de asemenea, calitatea furnizării globale a serviciilor și a implementării resurselor.

f. *Independență și imparțialitate*³⁵

65. Responsabilitatea unui tutore este în primul rând față de copil. Prin urmare, este esențial ca statele membre să ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că tutorele este independent și poate acționa într-un mod imparțial, fără niciun conflict de interese. Indicatorii modului în care se realizează acest lucru includ faptul că tutorele nu trebuie să primească instrucțiuni din partea niciunei instituții cu privire la copil (cum ar fi poliția sau autoritățile de migrație), nici tutorele nu trebuie să își asume nicio altă responsabilitate care i-ar putea împiedica capacitatea de a acționa în numele copilului. Statele membre trebuie să evite numirea tutorilor cu legături financiare sau instituționale, la autoritățile sau instituțiile responsabile cu stabilirea procedurilor de îngrijire sau de imigrare. Indicatorii de bune practici includ, de asemenea, un cod de etică pentru tatori și pregătire specifică cu privire la modul de protejare a independenței acestora.

Principiul 5 – Informații, acces la justiție și căi de atac, inclusiv mecanisme de plângere adaptate copiilor³⁶

66. Ghidul 2 din Ghidurile Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor reafirmă dreptul copilului de a primi informații și sfaturi „într-un mod adaptat vârstei și maturității acestora, într-o limbă pe care o pot înțelege și care ia în considerare genul și cultura.” Tutorele joacă un rol esențial pentru a se asigura că copilul înțelege informațiile pe care le primește referitoare la procedurile care îl afectează. Punctul de plecare va fi ca tutorele să ofere informații cu privire la propriul rol și responsabilități, astfel încât copilul să poată înțelege la ce să se aștepte de la tutore și deciziile de care tutorele va fi responsabil, spre deosebire de deciziile sau procedurile care depind de alți actori. Este esențial ca copilul să înțeleagă că tutorele său este independent și trebuie să acționeze în interesul său superior.

67. Există multe metode pentru a asigura faptul că informațiile furnizate unui copil sunt adaptate copiilor. Statele trebuie să se asigure că tutorii au acces la serviciile de interpretare și la resursele lingvistice necesare pentru a comunica cu copilul. Statele membre trebuie să furnizeze informații într-un mod care să fie adaptat la limba, cultura și genul copilului. Bunele practici pot include implicarea mediatorilor culturali și a interpreților, inclusiv a profesioniștilor femei, după caz, pentru a sprijini furnizarea de informații copiilor. Măsurile practice de sprijin vor promova și drepturile copiilor în acest sens; de exemplu, statele membre trebuie să pregătească tutorele privind modurile de a comunica într-o manieră care să fie sensibilă la copii.

68. Statele membre trebuie să ia în considerare gama largă de moduri în care copiii aflați în migrație pot beneficia cel mai bine de informații și consultanță, bazându-se pe orientările relevante din partea Consiliului Europei. Statele membre și organizațiile internaționale au dezvoltat deja o gamă largă de instrumente. Multe exemple utile sunt disponibile în Manualul pentru profesioniști privind informațiile adaptate copiilor în migrație, inclusiv exemple de utilizare a aplicațiilor, desene animate și videoclipuri.³⁷

69. După cum se subliniază în Memorandumul explicativ al Orientărilor Consiliului Europei privind justiția prietenoasă copiilor, copiii trebuie să fie informați cu privire la drepturile lor, dar și la instrumentele pe care le pot utiliza pentru a-și exercita efectiv drepturile sau pentru a le apăra, dacă este necesar. Accesul la mecanismele de plângere este important în ceea ce privește plângerile care apar cu privire la tutelă și, mai larg, orice încălcare a dreptului lor la asistență și protecție specială și respectarea drepturilor lor. Lucrările întreprinse de Consiliul Europei privind accesul egal al femeilor la justiție poate oferi, de asemenea, îndrumări în legătură cu situația specifică a fetelor.³⁸

70. Copilul poate dori să își exercite dreptul la o cale de atac efectivă în ceea ce privește întârzierile excesive în numirea sau desemnarea unui tutore, exercitarea competențelor de tutelă de către propriul

³⁵ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *H.A. și alții împotriva Greciei*, menționată mai sus, în care s-a pus problema independenței tutorilor. Curtea a constatat că faptul că aceeași autoritate, care a decis reținerea reclamantului, a fost, de asemenea, considerată de lege drept tutore al reclamantilor, ridică probleme în temeiul articolului 5 §§ 2 și 5 din CEDO. A se vedea, în mod special, §§ 147, 209-214.

³⁶ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *H.A. și alții împotriva Greciei*, menționată mai sus, §§177-183, cu privire la căile de atac efective, în temeiul articolului 13 coroborat cu articolul 3.

³⁷ Disponibil la <https://www.coe.int/en/web/children/>

³⁸ Disponibil la: Garantarea accesului egal al femeilor la justiție (coe.int) și PBG II: Accesul femeilor la justiție (coe.int).

tutore sau condițiile în care tutela a luat sfârșit. Pe durata tutelei, copilul poate dori să depună o plângere cu privire la aranjamentele de contact sau la modul în care tutorele acționează în numele copilului sau la dezacordul asupra deciziilor luate de tutore, inclusiv, de exemplu, deciziile privind gestionarea bunurilor sau decizii privind măsurile de protecție în cazul riscurilor de trafic. Disponibilitatea de consiliere și asistență juridică gratuită poate fi esențială pentru ca copilul să poată contesta aceste decizii³⁹.

71. Diferite autorități publice pot fi implicate în mecanismele de plângere și căile de atac, inclusiv sistemele bazate pe instanțe, precum și Ombudsmanii. În mod special, Ombudsmanii pot juca un rol important în acest sens. Statele membre nu trebuie să creeze noi mecanisme, dar trebuie să se asigure că procedurile disponibile sunt adaptate copiilor, în conformitate cu Ghidul Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor. Indicatorii utili de bună practică ar putea include termene fixe pentru audierea plângerii unui copil, precum și măsuri pentru a se asigura că copilul înțelege deciziile luate în privința sa⁴⁰. Dreptul la viața privată și de familie va obliga, de asemenea, statele membre să se asigure că există garanții speciale pentru asigurarea confidențialității informațiilor personale și garanții adecvate pentru datele sensibile.

72. Statele membre sunt încurajate să pună la dispoziție mecanisme alternative de soluționare a litigiilor, cum ar fi medierea. Recurgerea la astfel de mecanisme alternative nu trebuie să împiedice accesul copilului la procedurile administrative și judiciare, în funcție de caz.

73. Toate mecanismele de plângere trebuie să funcționeze într-un mod transparent, în timp util, în interesul copiilor și sensibil la dimensiunea de gen, pentru a evita orice prejudiciu adus copilului.

Principiul 6 - Măsuri instituționale.

74. Gestionarea tutorilor trebuie să fie încredințată unei autorități, agenții sau entități juridice competente (denumită în continuare „autoritate tutelară”), iar statele membre au o varietate de modele diferite pentru a realiza acest lucru. De exemplu, în Belgia, Ministerul Justiției este responsabil cu tutela. În Letonia, tutela este administrată de o instanță specială (instanța orfanilor din Letonia). Un alt model presupune mandatarea unui ONG care să gestioneze sistemul (așa cum este în Danemarca). În Grecia, tutela este asigurată de Parchet, dar executarea sarcinilor asociate tutelei este delegată unui ONG⁴¹. Autoritățile de tutelă pot fi responsabile, în același timp, de gestionarea cadrului tutelei, atât pentru copiii autohtoni, cât și pentru cei străini. În Irlanda, Agenția pentru Copii și Familie, care este responsabilă de o serie de servicii (de ex., protecția și bunăstarea copilului, îngrijire alternativă și sprijin pentru familie) operează un serviciu specific, desemnat, care își îndeplinește sarcinile asociate tutelei.⁴² În Cipru, copiii neînsoțiți intră sub tutela Serviciilor de Asistență Socială, care au semnat un protocol de cooperare cu Centrul de Politici CDC al Organizației independente „Speranța pentru Copii”.

75. Este important ca autoritatea tutelară să fie independentă din punct de vedere operațional de autoritățile cu alte responsabilități, inclusiv îngrijirea copiilor, pentru a evita orice situație de conflict de interese. Funcțiile de tutelă nu trebuie să fie asociate cu responsabilitățile de imigrare.

76. Tutela nu este întotdeauna gestionată într-un mod uniform la nivelul unui stat. Deși în multe state există o autoritate națională (de exemplu Olanda), în alte state, aceasta este organizată la nivel local (în Regatul Unit și Polonia) sau la nivel de stat federal (în Germania).

În cazul în care tutela este gestionată la nivel local, este important să se asigure faptul că standardele pentru tutelă sunt echivalente la nivelul întregii țări. De asemenea, este util să se asigure că există resurse comune disponibile la nivel național (de exemplu, resurse de formare sau protocoale de luare a deciziilor).

77. Existența unei autorități de gestionare sau coordonare între diferite organisme regionale, dacă este cazul, trebuie să permită statelor să răspundă mai bine și mai rapid la necesitățile în schimbare în materie de tutelă, prin prisma numărului de copii sosiți și a circumstanțelor acestora. Aceasta ar trebui să permită, de asemenea, un sistem de tutelă temporară atunci când acest lucru este necesar în contextul național sau în circumstanțele cauzei. Uneori, tutela temporară este în vigoare în cazul persoanelor cărora li se dispută vârsta, în răspunsurile de primă linie la situații cu un număr mare de sosiri sau ca răspuns la situația imediată a copilului (de exemplu, dacă o examinare imediată a copilului la primul contact identifică o probabilitate mare ca copilul să fi fost victimă a violenței, a traficului de persoane sau a altor forme de exploatare).

³⁹ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *H.A. și alții împotriva Greciei*, menționată mai sus, § 211.

⁴⁰ A se vedea jurisprudența CtEDO, cauza *T. împotriva Regatului Unit*, [CG] nr. 24724/94, 16.12.1999, cauza *S.C. împotriva Regatului Unit*, nr. 60958/00, 15.06.2004, cauza *Güveç împotriva Turciei*, nr. 70337/01, 20.01.2009.

⁴¹ În cauza *H.A. și alții împotriva Greciei*, menționată mai sus, Curtea a constatat că acest sistem, mai ales atunci când comunicarea dintre Parchet și ONG nu este promptă și eficientă, ar putea duce la probleme în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului. A se vedea § 180 din hotărâre.

⁴² <https://www.tusla.ie/services/alternative-care/separated-children/>

78. Un rol central al autorității tutelare este de a se asigura că procedurile de formare și recrutare respectă standardele de triere privind protecția copilului, pentru a garanta că tutorii sunt persoane de înaltă integritate și posedă abilități și formare relevante. Copiii aflați în migrație sunt adesea într-o situație deosebit de vulnerabilă, iar tutorele va avea o relație fiduciară cu copilul. Autoritatea trebuie să se asigure că politicile de protecție a copiilor sunt încorporate în sistem, și asigură, de asemenea, supravegherea de către tutore a fiecărui copil. Un indicator de bună practică este existența unui cod de conduită detaliat pentru tutori, care acoperă toate problemele etice și sensibile care pot apărea. Autoritatea de tutelă joacă, de asemenea, un rol important în asigurarea faptului că copiii sunt informați, în mod corespunzător, cu privire la tutelă și au acces la mecanismele de plângere (a se vedea Principiul 5).

79. Autoritatea poate avea, de asemenea, un rol important în formarea și dezvoltarea continuă a tutorilor, pentru a se asigura că aceștia îndeplinesc și mențin cerințele profesionale pentru rolul pe care îl dețin. De exemplu, mai multe autorități și servicii de tutelă, în cooperare cu Comisia Europeană, au colaborat pentru a elabora un set de instrumente online pentru tutelă.⁴³ Autoritatea este, de asemenea, esențială pentru punerea în aplicare a unor proceduri și servicii armonizate pentru persoanele care își asumă rolurile de tutelă. Aceasta include proceduri de raportare în cazul în care copiii dispar sau sunt supuși violenței, abuzului, traficului sau exploatării.

80. Autoritățile tutelare trebuie, de asemenea, să se asigure că tutorii sunt sprijiniți, în mod corespunzător, în activitatea pe care o desfășoară. În anumite sisteme naționale, cum ar fi Olanda și Danemarca, organismul responsabil oferă o gamă largă de servicii de sprijin și consiliere tutorilor, cum ar fi accesul la informații juridice privind procesele specializate, inclusiv transferurile transfrontaliere în cazurile de reîntregire a familiei. Aceste autorități oferă, de asemenea, acces la psihologi, profesioniști din domeniul sănătății, interpreți și mediatori culturali. Acest lucru are avantajul de a permite tutorilor să răspundă situației copiilor într-un mod eficient și efectiv.

81. Încredințarea administrării cazurilor autorității tutelare trebuie, de asemenea, să asigure o gestionare adecvată a volumului de cazuri a tutorilor, în special prin asigurarea unor mecanisme corespunzătoare de numire, care țin cont de necesitatea ca copilul să aibă acces regulat la tutore, de complexitatea cazurilor, de circumstanțe de vulnerabilitate deosebită ale copilului (de exemplu, un copil aflat în conflict cu legea sau o victimă a violenței sau a traficului de persoane), indiferent dacă tutorii sunt profesioniști sau voluntari și nivelul de sprijin disponibil pentru tutori. Un indicator al bunei administrări a cazului va fi un număr maxim de cazuri care pot fi asumate de tutori, care pot varia în diferite situații naționale, în funcție de acești factori diferiți la nivelul fiecărui context național.

82. Autoritățile tutelare poartă responsabilitatea menținerii unei supravegheri adecvate asupra tutorilor, de exemplu prin menținerea unui dosar individual de caz pentru fiecare copil aflat în îngrijirea lor, de la începutul tutelei până la sfârșitul perioadei de tutelă. Dosarul trebuie să includă informații cheie privind situația copilului și să documenteze deciziile luate. Cerințele și măsurile de păstrare a registrelor trebuie să fie în conformitate cu standardele internaționale de protecție a datelor.

83. În cadrul mandatului său, autoritatea tutelară va juca un rol clar în a se asigura că tutela este coordonată, în mod corespunzător, cu alte responsabilități ale statului față de copil. (A se vedea Principiul 8 de mai jos). Mai mult decât atât, existența unei autorități tutelare permite acumularea și păstrarea cunoștințelor și aptitudinilor de specialitate în cadrul sistemului de tutelă, chiar dacă persoanele care îndeplinesc sarcinile de tutore se mută sau părăsesc rolul.

84. Statele trebuie să asigure, de asemenea, monitorizarea și supravegherea independentă a activității autorității tutelare, potențial prin procese anuale de revizuire întreprinse de alte instituții ale statului, cum ar fi Ombudsmanul Copiilor.

Principiul 7 - Resurse, recrutare, calificări și formare.

85. Îndeplinirea de către un stat a obligației de a se asigura că sistemul de tutelă dispune de resurse financiare, umane și tehnice adecvate, poate constitui o provocare, în fața numărului fluctuant de copii sosiți și a circumstanțelor în schimbare care stau la baza sosirii acestora.

86. Pentru a sprijini identificarea și alocarea de resurse suficiente pentru sistemul de tutelă, statele trebuie să colecteze sistematic atât date cantitative, cât și calitative referitoare la copiii neînsoțiți aflați în migrație în țările lor. Acestea trebuie să includă informații defalcate pe grupe de vârstă, gen și origine, precum și procedurile în care au fost implicați și informații cu privire la modul în care au fost furnizate serviciile. Acest lucru va sprijini o mai bună planificare și organizare a recrutării, formării și sprijinului pentru tutori.

⁴³ Disponibil la: <https://guardianstoolkit.eu/>

87. În Grecia, agenția de servicii sociale responsabilă pentru copii (EKKA) a început să elaboreze lunar un „tablou de bord” cu informații despre copiii neînsoțiți, bazat pe un sistem automatizat național centralizat, care oferă informații oportune și utile în scopuri de planificare.

88. Statele trebuie să ia măsuri pentru a se asigura că atât personalul autorității tutelare, cât și tutorii înșiși au expertiza și aptitudinile necesare pentru a-și îndeplini responsabilitățile sau au acces la servicii de consultanță care le vor oferi cunoștințe de specialitate, în cazul în care acest lucru este necesar pentru a acționa în interesul superior al copilului.

89. Sistemele naționale sunt organizate în moduri diferite pentru a atinge aceste scopuri. În mod special, unele țări au tutori profesioniști, care trebuie să dețină, în mod obligatoriu, calificări specifice (de exemplu, Belgia, Finlanda, Olanda și Irlanda de Nord). În alte țări, tutorii sunt voluntari care ar putea fi nevoiți să îndeplinească anumite standarde și cerințe, dar este posibil să nu fie necesare cerințe profesionale specifice. În Grecia, de exemplu, legislația națională prevede calificări minime pentru tutori. În anumite circumstanțe, statele ar putea lua în considerare modele hibride, tutorii profesioniști fiind desemnați pentru cazuri de o complexitate deosebită sau în cazurile în care necesitatea de asistență și sprijin a copilului este deosebit de acută.

90. Indiferent de sistemul utilizat, este important ca toți tutorii să aibă un nivel suficient de cunoștințe și abilități, inclusiv prin formare specializată, pentru a se asigura că interesele copilului sunt protejate și că drepturile juridice, sociale, de sănătate, psihologice, materiale și educaționale sunt acoperite în mod corespunzător.

91. În consecință, cunoștințele și aptitudinile unui tutore trebuie să cuprindă drepturile copilului, îngrijirea și protecția copilului și dezvoltarea copilului. Tutorii vor trebui, de asemenea, să aibă o bună înțelegere a potențialelor diferențe în ceea ce privește așteptările religioase și culturale, aspectele de gen și cum să sprijine copiii din medii lingvistice diferite. Tutorii trebuie să fie informați și să înțeleagă modul în care sunt organizate aranjamentele de îngrijire și modul de funcționare a procedurilor specifice pentru copiii aflați în îngrijire (cum ar fi evaluări ale riscurilor, referirile sau raportarea disparițiilor). Tutorii trebuie să cunoască, de asemenea, problemele procedurale cu care se confruntă copiii aflați în migrație (inclusiv evaluarea vârstei, regăsirea familiei și determinarea statutului etc.). Tutorii trebuie, de asemenea, să fie informați cu privire la procedurile aferente disparițiilor de copii și la instrumentele disponibile pentru a raporta și a urmări acest lucru, inclusiv informații cu privire la rolurile liniilor de asistență telefonică pentru copiii dispăruți.

92. Deși cunoștințele unui tutore nu trebuie să dubleze expertiza și abilitățile unui asistent social sau avocat în ceea ce privește procedurile de îngrijire și de determinare a statutului, este important ca aceștia să înțeleagă problemele implicate pentru a putea sprijini și asista copilul în toate deciziile care îi privesc. În plus, tutorii trebuie să înțeleagă rolurile și responsabilitățile acestor actori pentru a coopera cu aceștia într-un mod adecvat (a se vedea în continuare principiul 8 de mai jos).

Principiul 8 - Cooperarea și coordonarea la nivel național.

93. Cooperarea și coordonarea dintre actori este vitală, având în vedere că rolul tutorelui și al autorității de tutelă se intersectează cu munca unei game largi de alți actori, care își exercită responsabilitățile față de copiii neînsoțiți și separați în migrație.

94. Sarcinile și responsabilitățile fiecărui profesionist implicat cu copilul trebuie clarificate și formalizate în fiecare pas întreprins pentru protecția acestuia, inclusiv prevenirea dispariției. Acești actori includ: tutorele, serviciile de tineret și sociale, autoritățile de migrație, autoritățile de aplicare a legii, profesioniștii din domeniul sănătății și educației, personalul centrului de primire și alții. Atunci când rolul tutorelui în raport cu responsabilitățile altor actori este neclar, pot apărea tensiuni. Cooperarea și coordonarea eficace între toți profesioniștii relevanți necesită, prin urmare, definirea clară de către state a rolului și responsabilităților tutorilor în raport cu acești alți profesioniști (a se vedea Principiul 1 și Principiul 2 privind cadrele).

95. Statele trebuie, de asemenea, să stabilească un mecanism de coordonare între diferitele servicii pentru a se asigura că interesul superior al copilului, inclusiv bunăstarea continuă a acestora, precum și căutarea unei soluții durabile, este un aspect primordial în toate acțiunile care îi privesc. Astfel de mecanisme generale de coordonare pot lua mai multe forme, inclusiv o strategie privind copiii neînsoțiți (de exemplu, în Suedia) sau numirea unei agenții de coordonare (de exemplu, în Germania). În funcție de modul în care sunt organizate responsabilitățile în statele membre, o astfel de coordonare poate avea loc la nivel național sau regional. Aceste mecanisme ajută la asigurarea faptului că activitățile tuturor actorilor pot fi încorporate în sistemul de protecție și bunăstare a copilului și pot îndeplini responsabilitățile statului de protecție specială și asistență pentru copiii neînsoțiți.

96. În unele țări, autoritatea tutelară joacă un rol central în coordonarea continuă (de exemplu, în Olanda). În alte țări, autoritatea tutelară este implicată și consultată în contextul coordonării multidisciplinare pentru protejarea copiilor (de exemplu, în Olanda, NIDOS a semnat un acord de cooperare cu poliția și autoritățile de migrație în vederea protejării copiilor victime ale traficului). Îndrumările Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului în Observațiile Generale nr. 5 și nr. 13 pot sprijini actorii în dezvoltarea acestor mecanisme strategice. Ghidul de politică al Consiliului Europei privind strategiile naționale integrate pentru protecția copiilor împotriva violenței⁴⁴ sunt, de asemenea, relevante pentru dezvoltarea acestor cadre de coordonare.

97. Statele trebuie, de asemenea, să dezvolte protocoale, acorduri și mecanisme de referire, care să îmbunătățească cooperarea și coordonarea în activitățile în curs, în mod periodic, ținând cont de momentele cheie din răspunsurile statului la situația copiilor neînsoțiți, inclusiv prima întâlnire și identificarea, evaluarea riscurilor și aranjamentele de îngrijire până la găsirea unei soluții durabile. Importanța cooperării multidisciplinare este subliniată în îndrumările Consiliului Europei, cum ar fi în Ghidul privind justiția în interesul copiilor, Recomandarea Consiliului Europei CM/Rec(2011)12 a Comitetului de Miniștri pentru statele membre privind drepturile copiilor și serviciile sociale în beneficiul copiilor și al familiilor, care oferă îndrumări privind cooperarea și coordonarea multidisciplinară.

98. Mecanismele de referire între instituții, care implică acțiuni imediate în situații de risc, inclusiv dispariții din îngrijire și situații în care un copil este victimă sau prezintă risc de violență, abuz, trafic de ființe umane sau exploatare, sunt de o importanță deosebită. Convenția Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de ființe umane prevede că autoritățile competente, precum și organizațiile de sprijin trebuie să colaboreze pentru identificarea persoanelor traficate (articolul 10). Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale impune, de asemenea, statelor membre să ia măsurile necesare pentru a asigura o coordonare multidisciplinară, la nivel național, în vederea protejării copiilor împotriva abuzului și exploatării sexuale.⁴⁵ Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice oferă statelor membre îndrumări cu privire la protejarea femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, de violența de gen, inclusiv aspectele de gen ale azilului și formele de violență cu care fetele migrante se pot confrunta, în mod deosebit, cum ar fi MGF sau căsătoria forțată.⁴⁶ În cazul disparițiilor copiilor neînsoțiți, un exemplu de bună practică poate fi găsit la Bruxelles sub forma unui protocol interinstituțional de răspuns în caz de dispariții, care stabilește acțiunile și responsabilitățile actorilor și modul în care aceștia lucrează împreună.

99. Toate cadrele, protocoalele și mecanismele de referire interinstituționale trebuie să abordeze modul și limitele partajării datelor și modul în care sunt îndeplinite obligațiile de protecție a datelor, prin politici privind utilizarea și păstrarea datelor. Prevederi clare trebuie să definească ce, când și cum vor fi partajate informațiile, cu proceduri adecvate de garantare a faptului că confidențialitatea și protecția datelor cu caracter personal sunt asigurate și respectate, în orice moment. Statele se pot inspira din sistemele generale interinstituționale de gestionare a cazurilor de protecție a copilului sau din practicile interinstituționale în alte domenii, cum ar fi cooperarea interinstituțională în domeniul copiilor victime ale violenței.

100. Cooperarea și coordonarea dintre actori pot fi consolidate prin formare periodică multi-agentii, care reunește actori cu diferite responsabilități, pentru a afla despre procedurile comune pentru activitatea lor. Statele trebuie să încurajeze, de asemenea, proiectele-pilot, care le permit actorilor să se reunească pentru a construi bune practici, cum ar fi schemele-pilot privind avocații pentru copii în Anglia.

101. Statele trebuie, de asemenea, să sprijine monitorizarea și evaluarea periodică a cooperării și coordonării dintre actori, asigurând participarea copiilor în vederea asigurării faptului că experiențele, perspectivele și recomandările acestora sunt incluse în evaluare. Cercetările periodice în acest domeniu pot influența, de asemenea, rezultate mai bune; cercetările întreprinse de Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale în domeniul justiției și sistemelor de tutelă în interesul copiilor, pentru copiii lipsiți de îngrijirea părintească din Uniunea Europeană, poate reprezenta o sursă de inspirație.⁴⁷

102. Dacă un copil dispăre din îngrijire, tutorele său are responsabilitatea de a raporta acest lucru autorităților competente și de a conlucra cu acestea în interesul găsirii și protejării copilului dispărut. În cazul în care există riscul ca copilul să fi fost victimă a traficului de ființe umane și să fi fost retrafficat, este imperativ ca statele să dispună de mecanisme de cooperare internațională adecvate, în conformitate cu Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane.⁴⁸ În Norvegia, este dator

⁴⁴ Recomandarea CM/Rec(2009)10, disponibilă la <https://rm.coe.int/168046d3a0?msclkid=39ff3e3bc48d11ec9d59aa1190f3272a>

⁴⁵ Articolul 10

⁴⁶ Disponibil la <https://rm.coe.int/migrant-women-and-istanbul-convention/1680925865>

⁴⁷ Disponibil la: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2015-guardianship-systems-in-the-eu_en.pdf

⁴⁸ Articolul 33

Îngrijitorului copilului să raporteze dacă acesta dispăre, această sarcină este transferată tutorelui, în cazul unui copil neînsoțit sau separat. Conform practicii norvegiene actuale, numirea tutorelui va fi întreruptă atunci când un copil lipsește de ceva timp și se consideră probabil să nu mai fie nevoie de serviciile tutorelui. Dacă, ulterior, copilul este identificat ca fiind prezent în țară, se va desemna un tutore, în cazul în care sunt aplicabile, în continuare, condițiile inițiale (a se vedea Principiul 9 pentru mai multe îndrumări privind cooperarea internațională).

Principiul 9 - Cooperarea internațională.

103. Colaborarea transfrontalieră este vitală pentru protecția copiilor neînsoțiți și separați în migrație. Adesea, este necesar să se protejeze copiii de traficul de ființe umane și de influența traficantilor de persoane, să fie urmăriți copiii care au dispărut din îngrijire, să se identifice și să se regăsească membrii familiei și rudele, să se restabilească legăturile de familie atunci când acest lucru este în interesul lor superior și să se găsească soluții durabile.

104. Cooperarea internațională în contextul transferurilor unui copil neînsoțit sau separat este, de asemenea, vitală pentru a susține drepturile acestuia. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că nerespectarea obligației de a proteja copilul în timpul transferurilor internaționale și de a asigura îngrijirea corespunzătoare a acestuia la sosirea într-un alt stat, poate constitui un tratament inuman și degradant, contrar articolului 3 din CEDO.⁴⁹,

105. Tutorii și autoritățile tutelare joacă adesea un rol central ca interlocutori pentru copil și alți actori, în cadrul cooperării internaționale. În acest scop, statele trebuie să se asigure că există o definiție clară a responsabilităților și competențelor lor, în situațiile de cooperare internațională. De exemplu, tutorele va juca un rol central în diferite proceduri care necesită cooperare cu alte state, inclusiv procedurile de reîntregire a familiei. În Olanda, NIDOS oferă un birou de asistență pentru consilierea tutorilor cu privire la rolul lor. Rețeaua europeană de tutelă este un alt exemplu de cooperare internațională în acest domeniu.

106. Statele trebuie, de asemenea, să se asigure că există o bază juridică solidă pentru cooperarea internațională, în general, și în cazuri individuale. Trebuie luate în considerare opțiunile disponibile în domeniul cooperării în materie judiciară și civilă cu privire la răspunderea părintească asupra copiilor. Statele sunt încurajate să devină părți și să pună în aplicare pe deplin convențiile și instrumentele internaționale relevante, cum ar fi Convenția de la Haga privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor, (19 octombrie 1996). Statele trebuie să se asigure că în orice acord bilateral cu țările de origine sunt încorporate garanții adecvate pentru a asigura faptul că drepturile copiilor sunt pe deplin respectate în cooperare, în probleme de interes, cum ar fi evaluarea circumstanțelor familiale în cazurile în care poate fi luată în considerare reunificarea, ținând cont de faptul că, în anumite circumstanțe, statele trebuie să se abțină de la contactarea țărilor de origine, de ex. în procedurile de azil.

107. Statele membre se confruntă, adesea, cu provocări în cooperarea internațională, în ceea ce privește soluțiile durabile, deoarece o astfel de cooperare este, adesea, inițiată, în mare parte, mai degrabă pe baza legislației privind imigrația, decât pe temeiurile mai ample ale Convenției ONU privind drepturile copilului. Merită să ținem cont de faptul că, în trecut, Consiliul Europei a subliniat importanța ca țările să conlucreze la proiecte de viață în legătură cu copiii neînsoțiți în migrație. Expunerea de motive a Recomandării CM/Rec(2007)9 Comitetului de Miniștri către statele membre privind proiectele de viață pentru minorii migranți neînsoțiți menționează *„cum trebuie să conlucreze diferite departamente și servicii guvernamentale, atât la nivel național, cât și local, dar și cu omologiile lor din țara de origine a copilului, în vederea punerii în aplicare a proiectelor de viață.”*

108. Dincolo de un cadru juridic de cooperare, statele trebuie să stabilească, de asemenea, canale sau mecanisme procedurale, care pot fi desfășurate pentru transmiterea și executarea cererilor de informații sau a altor tipuri de asistență cu privire la copiii neînsoțiți. Aceasta este, adesea, o zonă deosebit de complexă. Procedurile trebuie să fie clare și eficiente și trebuie să fie prioritizate și realizate în timp util. Tutorele trebuie să fie esențial pentru astfel de proceduri în vederea asigurării continuității îngrijirii, deoarece responsabilitățile sale nu vor fi descărcate până când copilul nu va fi încredințat unui adult corespunzător din țara de primire, indiferent dacă acesta este un membru al familiei sau autoritatea tutelară relevantă din statul respectiv. Cheia pentru realizarea acestui lucru este, mai degrabă, implicarea profesioniștilor de îngrijire și protecție a copilului din ambele țări în cauză, decât implicarea doar a actorilor de imigrare sau consulari. Tutorii și autoritățile de tutelă trebuie să fie îndeaproape implicați pentru a se asigura că circumstanțele individuale ale copilului sunt luate în considerare, în mod corespunzător, și că acesta este informat, sprijinit și asistat în aceste proceduri. În mod special, este importantă asigurarea faptului că părerile copilului sunt auzite și că toate preocupările pe care acesta le-ar putea avea sunt

⁴⁹ Jurisprudența CtEDO, cauza *Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, nr 13178/03, 12 octombrie 2006

abordate. Tutorii pot juca, de asemenea, un rol important în restabilirea sau menținerea legăturilor familiale în situații transfrontaliere și în sprijinirea angajamentului familiilor cu actorii locali.

109. Trebuie să existe garanții clare și eficiente pentru păstrarea confidențialității oricăror informații referitoare la copil, precum și siguranța și secretul acestora. De exemplu, aceasta trebuie să includă garanții cu privire la aspectele privind dacă, ce și cum se desfășoară schimbul de informații, în cazurile deosebit de sensibile. Orice cooperare internațională trebuie să aibă loc întotdeauna numai în interesul superior al copilului și ținând seama de preocupările de salvagardare în contextul schimbului de informații privind familiile care ar putea necesita protecție internațională sau situația personală a unui copil care a fost victima violenței, traficului de ființe umane sau exploatării.

110. Statele trebuie, de asemenea, să stabilească canale prin care tutorii și autoritățile de tutelă să coopereze cu alți actori în vederea identificării condițiilor de transfer al tutelei, în cazul în care copilul se mută în alt stat. Aceasta poate include prevederi pentru cooperarea și monitorizarea după returnare, în vederea asigurării unui sprijin continuu și stabil și a sprijinirii reintegrării durabile.

111. Statele trebuie, de asemenea, să se angajeze în schimbul periodic de cunoștințe, experiență și bune practici pe această temă. Rețeaua europeană de tutelă finanțată de Uniunea Europeană este un exemplu de dezvoltare a practicii în acest domeniu.

Lista de verificare pentru factorii de decizie în vederea punerii în aplicare a Recomandării

Principiul 1. Protecția drepturilor copiilor neînsoțiți și separați în migrație, prin tutelă

Factorii politici ar putea dori să aibă în vedere următoarele întrebări atunci când evaluează punctele forte și punctele slabe ale sistemelor lor naționale de tutelă:

1. A ratificat statul dumneavoastră toate instrumentele internaționale relevante, astfel cum sunt identificate în preambulul Recomandării? Prin punerea în aplicare a unui sistem eficient de tutelă, un stat membru va respecta drepturile și obligațiile prevăzute în aceste instrumente juridice.
2. Prevede legislația națională ca fiecare copil neînsoțit sau separat să primească sprijinul și asistența unui tutore?
3. Este principiul interesului superior al copilului prevăzut în legislația națională și pus în aplicare fără discriminare?
4. Există posibilitatea, în cadrul sistemului de tutelă, de a avea grijă de nevoile și vulnerabilitățile specifice ale acestor copii? Are tutorele competențele și resursele necesare pentru a efectua o evaluare a riscului de dispariție a unui copil și a riscurilor la care acesta ar putea fi expus în caz de dispariție, a elabora planul de siguranță corespunzător și pune în aplicare un plan individual de îngrijire și mecanismele de protecție și sprijinul de care are nevoie copilul pentru a se recupera după orice traumă suferită în țara de origine, în timpul călătoriei sau în statul gazdă?
5. Prevede legislația națională soluții durabile pentru acești copii? Sunt tutorii informați și pregătiți în ceea ce privește aceste proceduri pentru a facilita accesul la aceste proceduri pentru copiii aflați în grija lor?

Principiile 2 și 6. Cadre de tutelă și măsuri instituționale

1. Există instituit un sistem de tutelă? Există o autoritate de tutelă identificabilă care este mandatată să supravegheze tutorii?
2. Oferă cadrul juridic claritate cu privire la standardele profesionale minime necesare pentru ca o persoană să acționeze în calitate de tutore, inclusiv toate considerentele prezentate în Principiile 3, 4, 5, 7? Sunt necesare anumite calificări minime? Este necesară crearea unei calificări specifice pentru tutelă? Există o perioadă de probă obligatorie pentru tutorii nou calificați sau recrutați, timp în care aceștia pot beneficia de sprijin și supraveghere sporite din partea unui tutore mai experimentat?
3. Ce registre de cazier judiciar sunt disponibile în statul membru? Este obligatoriu ca autoritățile de tutelă să verifice cazierul judiciar ale potențialilor candidați la tutelă? Există un registru care să conțină detalii cu privire la infractorii condamnați pentru infracțiuni sexuale? Este verificarea acestor registre un pas obligatoriu în procesul de recrutare? Ar trebui ca un tutore să fie supus unei verificări periodice, de exemplu, o verificare a cazierului judiciar la fiecare 3 sau 5 ani?
4. Există claritate cu privire la cine are autoritatea de a numi sau de a desemna un tutore pentru un anumit copil? Există îndrumări la nivel național cu privire la factorii care trebuie luați în considerare atunci când se ia în considerare numirea sau desemnarea (de exemplu genul tutorelui, nivelul de experiență al acestuia, complexitatea nevoilor copilului)? Ar fi recomandabil să se prevadă posibilitatea ca tutorilor nou calificați/recrutați să li se ofere sprijin și supraveghere consolidate, în timpul unei perioade de probă.

Principiul 5. Căi de atac eficiente

1. Există un mecanism eficient de plângere care să ofere acces la justiție copiilor neînsoțiți și separați care au o plângere împotriva tutorei lor sau a autorității de tutelă? Are mecanismul de plângere resurse suficiente pentru a asigura accesul la o cale de atac eficientă, într-un interval de timp rezonabil?
2. Este mecanismul de plângere independent? Ar fi Avocatul Copilului autoritatea adecvată care să ceară socoteală autorității de tutelă?
3. Sunt mecanismele de plângere adaptate nevoilor copiilor în conformitate cu Ghidul Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor?
4. Există suficiente informații adaptate copiilor disponibile pentru a explica cum poate fi accesat mecanismul de plângere și pentru a ajuta copilul să navigheze prin acest mecanism? Un element esențial va fi asigurarea faptului că copiii înțeleg faptul că pot formula o plângere fără a fi pedepsiți sau fără ca acest

lucru să aibă vreun efect asupra drepturilor lor în contextul altor proceduri (de ex., formularea unei plângeri cu privire la un tutore nu va afecta rezultatul unei cereri de azil).

5. Este disponibilă asistență juridică pentru a asigura că copilul poate beneficia de consiliere juridică independentă gratuită în exercitarea dreptului său la o cale de atac eficientă?

Principiile 8 și 9. Cooperarea

Factorii de decizie pot avea în vedere:

1. Identificarea tuturor actorilor instituționali și profesioniști, care trebuie să coopereze și să se coordoneze la nivel național și local.
2. Furnizarea unui temei juridic pentru a impune și a facilita cooperarea, inclusiv identificarea rolurilor și a responsabilităților fiecărui reprezentant instituțional și a modalităților în care trebuie să se desfășoare cooperarea în practică (reuniuni periodice, schimb periodic de informații, alte forme adaptate la contextul național și local).
3. Adoptarea unui protocol comun pentru a oficializa aceste aranjamente și pentru a oferi o bază pentru tragerea la răspundere a instituțiilor pentru neîndeplinirea obligațiilor lor de a coopera și a se coordona, în interesul superior al copilului. Profesioniștii cu experiență de lucru în instituțiile relevante trebuie să fie implicați în elaborarea acestor protocoale, pentru a se asigura că acestea sunt adaptate la nevoile profesioniștilor și ale copiilor pe care îi vizează.
4. Identificarea oportunităților și a instanțelor de cooperare internațională între autoritățile de tutelă (de exemplu, cooperarea în contextul copiilor dispăruți și a riscurilor de trafic transfrontalier de copii/persoane sau cooperarea în contextul reunificării familiei sau a transferurilor între state, în interesul unei soluții durabile).
5. Furnizarea de îndrumări și proceduri pentru a sublinia modul în care cooperarea internațională trebuie implementată în practică și orice obligații de raportare.
6. Desemnarea autorității responsabile cu raportarea și participarea la mecanismele internaționale de monitorizare.

Lista de verificare pentru autoritățile tutelare

Autoritățile tutelare trebuie să ia în considerare adoptarea de protocoale/politici pentru a oferi claritate și securitate juridică tuturor actorilor implicați (tutori, copii neînsoțiți și separați și alți profesioniști care ar putea avea nevoie să interacționeze cu sistemul de tutelă). Protocoalele/politicile trebuie să ofere claritate cu privire la cerințele juridice și de reglementare privind toate principiile identificate în ghid, în mod special:

1. **Trierea și recrutarea:** prin identificarea parametrilor procedurilor de triere și recrutare, inclusiv calificările minime, verificările cazierului judiciar, cerințe privind caracterul și referințele.
2. **Formarea:** tutorii trebuie să fie sprijiniți atât prin formare inițială, cât și continuă privind propriul lor rol, dar și privind procedurile relevante aplicabile copiilor de care sunt responsabili. Autoritatea tutelară ar putea crea și menține actualizate module de formare și materiale furnizate tutorilor.
3. **Numirea/desemnarea:** aceste proceduri trebuie stabilite, în mod clar, în interesul securității juridice, inclusiv claritatea asupra modului în care un tutore trebuie să fie numit/desemnat, de către cine, în ce interval de timp și modalitățile în care această procedură este adaptată la interesul superior al copilului.
4. **Suport și materiale disponibile tutorilor:** Autoritățile tutelare trebuie să elaboreze instrumente și materiale pentru tutori, care să le permită să își îndeplinească funcțiile în conformitate cu toate principiile stabilite în Ghid. Aceasta poate include elaborarea de liste de verificare pentru procedurile de luare a deciziilor, îndrumări cu privire la drepturile și obligațiile tutorelui și materiale informative pentru a-i ajuta pe tutori să comunice cu copiii aflați în grija lor, pe durata mandatului lor. Aceasta poate include, de asemenea, îndrumări privind gestionarea fișierelor și colectarea datelor în vederea îmbunătățirii datelor disponibile factorilor de decizie.
5. **Supravegherea pe durata mandatului:** Autoritățile tutelare ar putea dori să adopte un cod de practică pentru tutori, pentru a oferi claritate cu privire la modurile în care un tutore trebuie să își îndeplinească funcțiile. Acestea trebuie să includă informații cu privire la responsabilitățile juridice ale tutorelui și indicatori care să îl ghideze pe tutore în ceea ce privește conformitatea practicii lor cu codul de practică.
6. **Plângeri și proceduri disciplinare:** Ca parte a funcțiilor lor de monitorizare și reglementare, autoritățile tutelare trebuie să elaboreze proceduri clare de plângeri și disciplinare, pentru a oferi securitate juridică atât tutorilor, cât și copiilor. Acest lucru este esențial pentru a proteja împotriva luării arbitrare a deciziilor și pentru a proteja copilul de orice potențial conflict de interese.
7. **Cooperarea la nivel național și internațional:** Autoritățile tutelare trebuie să joace un rol central în instituirea și monitorizarea mecanismelor de cooperare atât naționale, cât și internaționale. Autoritățile tutelare trebuie să ia în considerare adoptarea de proceduri sau protocoale standard comune de operare pentru a asigura o cooperare multidisciplinară eficientă la nivel național și local.

Lista de verificare pentru tutori

Înainte de a acționa pentru un copil: este important să fiți la curent cu standardele și cerințele profesionale aplicabile tutorilor. Calificările dumneavoastră și orice proceduri de triere trebuie să fie la zi și trebuie să fi finalizat toate cerințele obligatorii de formare.

Când sunteți numit/desemnat să acționați pentru un anumit copil: puteți avea în vedere să efectuați anumite cercetări succinte privind țara de origine a copilului. Ce limbi se vorbesc acolo? Ce religii există? Care este capitala? Aceste informații pot fi utile pentru a construi un raport și o relație de încredere cu copilul.

Când vă întâlniți cu copilul pentru prima dată: nu uitați să vă prezentați, explicați care este rolul dumneavoastră și care nu este rolul dumneavoastră (ajutați copilul să înțeleagă că nu lucrați pentru poliție sau funcționarii de imigrare, sunteți independent).

Acordați câteva minute la începutul fiecărei întâlniri pentru a vedea cum se simte copilul, aflați despre interesele și aspirațiile acestuia, ce echipă de fotbal susține, ce visează să facă când va fi mare?

Pe durata mandatului dumneavoastră: Explicați copilului diferitele etape ale fiecărei proceduri pe măsură ce acestea apar, nu uitați să utilizați un limbaj adaptat vârstei, genului, maturității și înțelegerii acestuia. Întrebați copilul dacă îl îngrijorează ceva și ajutați-l să înțeleagă ce se întâmplă cu el, care vor fi potențialele consecințele ale fiecărei proceduri și posibilele opțiuni de a contesta rezultatul unei proceduri.

Ascultați părerea copilului și ajutați-l să înțeleagă cum ați ținut cont de părerea lui. Nu uitați să explicați de ce un anumit lucru este sau nu în interesul său. De exemplu, este posibil ca acestuia să îi fie foarte frică să se ia amprentele digitale sau să fie supus unui control medical obligatoriu. Ajutați-l să înțeleagă scopul procedurii și ce se va întâmpla cu datele/eșantioanele prelevate de autorități.

Analizați dacă copilul este eligibil pentru prelungirea măsurii tutelei peste vârsta de 18 ani și explicați copilului de ce acest lucru este sau nu posibil și de ce este sau nu în interesul său superior să prelungească măsura.

Identificați și coordonați-vă cu alți actori implicați în procesul de luare a deciziilor, de exemplu prin referiri relevante pentru ca copilul să aibă acces la asistență medicală sau mecanisme împotriva traficului de persoane. Aveți în vedere obligațiile dumneavoastră profesionale cu privire la protecția datelor și confidențialitatea și datoria de a acționa în interesul superior al copilului.

La sfârșitul mandatului dumneavoastră: Acordați-vă timp pentru a explica copilului/tânărului de ce mandatul dumneavoastră a luat sfârșit și faptul că acesta nu s-a încheiat pentru că el a greșit cu ceva, ci pentru că a avut loc un eveniment care presupune că nu va mai avea nevoie de dumneavoastră pentru a acționa ca tutore (poate și-a schimbat statutul de imigrare sau urmează să se reunească cu familia sau a împlinit vârsta de 18 ani). Ajutați copilul/tânărul să identifice următorii pași pentru el și organizațiile/persoanele care îi pot ajuta să își continue integrarea sau să acceseze o soluție durabilă.

Respectați orice obligație de închidere a dosarului/raportare.

Un set util de instrumente pentru tutori dezvoltat în cadrul Proiectului ProGuard (2019) oferă informații, instrumente și bune practici pentru tutorii care sunt responsabili de copiii neînsoțiți. Acesta oferă mai multe detalii despre rolurile tutorilor. Disponibil la <https://guardianstoolkit.eu/your-mission/integration-in-the-receiving-country/>

Pentru mai multe informații referitoare la furnizarea de informații adaptate copiilor, consultați: Cum să transmiteți informații adaptate copiilor, copiilor aflați în migrație: manual pentru profesioniștii din prima linie, disponibil la: <http://rm.coe.int/how-to-convey-child-friendly-information-to-children-in-migration-a-ha/1680902f91>

Îndrumări practice privind prevenirea și răspunsul la traficul și disparițiile copiilor aflați în migrație, a se vedea: <https://missingchildreurope.eu/?wpdmdl=1323>

Informații cheie pentru copiii preocupați de tutelă:

Aveți dreptul să vi se desemneze un tutore, fără întârzieri nejustificate, încercați să discutați cu un avocat dacă nu aveți un tutore sau dacă aveți probleme în accesarea unui tutore (consultanța juridică în acest sens este, de obicei, gratuită). Nu trebuie să îți plătești tutorele.

Sarcina acestuia este să te ajute să înțelegi: drepturile tale, procedurile care te afectează și să iei decizii în interesul tău. Acesta trebuie să îți asculte părerea înainte de a lua o decizie și să îți explice decizia sa. Aceasta nu înseamnă că trebuie să faci ce vrei tu de fiecare dată, uneori poate decide că ceva este în interesul tău, chiar dacă tu nu ești de acord. Tutorele trebuie să îți explice acest lucru pentru a te ajuta să înțelegi cum și de ce a ajuns la decizia respectivă.

Tutorele tău trebuie să te trateze cu respect și să nu facă nimic care să te facă să te simți inconfortabil. De asemenea, acesta trebuie să se asigure că și toate celelalte persoane cu care trebuie să interacționezi (inclusiv asistenții sociali, personalul de îngrijire din locul în care ești cazat, lucrătorii din domeniul sănătății, profesorii, funcționarii de imigrare etc.) îți respectă drepturile. Tutorele te poate ajuta să accesezi un avocat și să formulezi o plângere sau o contestație, dacă este cazul, dacă există ceva cu care nu ești de acord, de exemplu dacă nu ești de acord cu o decizie privind vârsta sau statutul tău de imigrare.

Poți, de asemenea, discuta cu tutorele tău dacă nu ești de acord cu acesta și trebuie să îți spună cum să depui o plângere sau să soliciți schimbarea tutorelui, în cazul în care se întâmplă ceva și nu mai poți lucra cu tutorele.

Tutorele tău trebuie să fie supravegheat de autoritatea tutelară, în mod normal, acesta trebuie să fie pregătit și să aibă cunoștințe de specialitate, pentru a asigura faptul că te poate ajuta, în mod corespunzător.

Dacă există ceva ce nu înțelegi, pur și simplu, întreabă; poți, de asemenea, căuta informații pe internet, sunt disponibile o mulțime de pliante, videoclipuri și consilieri; cere tutorelui tău să te ajute să găsești informații în limba ta.